Ἀριθ. 226 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕννατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐστὴ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 27 Ἀπριλίου 1880

Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς

ΤΗΣ ΧΗΡΑΣ[1] ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΒΟΤΣΑΡΗ

Χρυσάνα σοῦ Μ. Μπότσαρη.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Γεωργίου Φιλήμονος].

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑ ΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ 5[17 Ἀπριλίου 1880.

Χαρακτὴρ τῶν ἐπιστολῶν τούτων.—Ἡ νῆσος Θήρα.—Τὸ ἡφαίστειόν αὐτῆς.—Ἐποχὴ τῆς καταστροφῆς.—Ὁ τότε βίος τῶν Θηραίων.—Ἱστορία ἑνὸς φοίνικος.

Φίλε κύριε ἐκδότα,

Μὴ ζητήσητε εἰς τὰς ἐπιστολὰς ταύτας εὐφαντάστους περιγραφὰς τῶν ὁδοιπορικῶν περιπετειῶν μου, ἢ ψυχολογικὰς σκέψεις καὶ κρίσεις περὶ χωρῶν καὶ ἀνθρώπων. Τὰ τοιαῦτα ἐπιτρέπονται εἰς τὴν ἐπιεικῆ εὐφυΐαν τοῦ Ῥαγκαβῆ ἢ τὴν ἀδυσώπητον τοῦ Ῥοΐδου. Οἱ δὲ κοινοὶ τῶν ἀνθρώπων, ὀσάκις συμπέσῃ νὰ ἔχωσι τόσον τοὐλάχιστον πνεῦμα, ὥστε νὰ ἐννοῶσι τὴν αὐτῶν μετριότητα, ἀποφεύγουσι τὴν πρὸς ἐκείνους ἄμιλλαν καὶ περιορίζονται εἰς τὸ νὰ διηγηθῶσιν ἀπερίττως ὅσα εἶδον, ἔμαθον ἢ καὶ ἔπαθον κατὰ τὰς περιπλανήσεις αὐτῶν.

Ἐκπλεύσας ἐκ Πειραιῶς τὴν πρωΐαν τῆς 31 Μαρτίου δι' ἑνὸς τῶν καλλιτέρων αἰγυπτιακῶν ἀτμοκινήτων ἔφθασα τὸ ἑσπέρας εἰς Θήραν. Ἡ νῆσος αὕτη, καίτοι περιλαμβάνεται ἐντὸς τῶν ζενῶν τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ὁρίων, ἦτο μέχρις ἐσχάτων πολὺ μᾶλλον δυσπρόσιτος εἰς τοὺς κατοίκους τῶν Ἀθηνῶν ἢ οἱ Παρίσιοι καὶ τὸ Βερολῖνον, διότι τὰ ἑλληνικὰ ἀτμοκίνητα δὲν προσεγγίζουσιν εἰς αὐτὴν εἰμὴ κατὰ δεκαπενθημερίαν, ὅταν προσεγγίζωσιν. Ἀλλὰ καὶ νῦν, ὅτε τὰ αἰγυπτιακὰ ἀναπλέοντά τε καὶ καταπλέοντα εἰσέρχονται εἰς τὸν ὅρμον αὐτῆς, τοῦτο δὲν γίνεται ἢ κατὰ ὀκταήμερον, ὥστε ὁ διαβάτης ἀναγκάζεται ἢ μίαν μόνον ὥραν ἢ ὅλην ἑβδομάδα νὰ διατρίψῃ ἐν αὐτῇ. Μίαν δ' ἑβδομάδα τί θέλετε νὰ κάμῃ ὁ ξένος εἰς Θήραν; Ἡ νῆσος ὑπῆρξε τῷ ὄντι πολυθρύλητος τὸ πάλαι διὰ τὴν Κυρηναϊκὴν αὐτῆς ἀποικίαν, ἀλλὰ διὰ νὰ μάθῃ τις τὰ περὶ τούτου, ἀρκεῖ νὰ ἀνοίξῃ τὴν προστυχοῦσαν ἱστορίαν, οὐδ' εἶναι ἀπαραίτητον ν' ἀποκλεισθῇ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἀπὸ τοῦ ἄλλου κόσμου καὶ νὰ στερηθῇ πρὸς τοῖς ἄλλοις τῆς εὐχαριστήσεως τοῦ ν' ἀναγινώσκῃ τὰ τηλεγραφήματα τοῦ Χαβᾶς καὶ τοῦ Ῥόϋτερ, διότι ἐννοεῖται ὅτι ἴχνος καλωδίου δὲν ὑπάρχει ἐν Θήρᾳ. Ὀνομαστὴ εἶναι ὡσαύτως ἡ νῆσος διὰ τοὺς οἴνους αὐτῆς, οἵτινες ὅμως εἶναι μᾶλλον οἰνοπνεύματα ἢ οἶνοι· ὥστε συμβαίνει καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅ,τι καὶ ἀλλαχοῦ ἐνίοτε, τὸ ὑπερβάλλον δηλαδὴ πνεῦμα ἐλαττόνει ἀντὶ ν' αὐξήσῃ τὴν ἄλλην τοῦ πράγματος ἀξίαν, ἐξ οὗ δεινότατόν τι πάσχει ὁ περιηγητής, ὅστις ἤθελεν ἀποφασίσει νὰ παραμείνῃ αὐτόθι ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα, διότι ὑποχρεοῦται ἢ ὅλως ν' ἀπέχῃ τοῦ ἐπιβούλου νέκταρος, ἢ νὰ μεθύῃ δὶς τῆς ἡμέρας.

Ἡ Θήρα ἐν τούτοις ἔχει ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἑτέραν τινὰ ἰδιότητα, δι' ἣν κατέστη ἓν τῶν μᾶλλον ἀξιοσημειώτων μερῶν τοῦ ἡμετέρου πλανήτου· εἶναι τὸ περιεργότατον ἴσως ἡφαίστειον τῆς γῆς· ὁ ὅρμος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου σαλεύουσι νῦν τὰ πλοῖα, ὑπῆρξέ ποτε ἔδαφος στερεόν. Τὸ ἔδαφος ὅμως τοῦτο ἔκρυπτεν ἀνέ-

1. Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις, κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1854.

καθεν ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ κόλασιν πυρὸς, ἥτις ἐκραγεῖσα πρὸ χρόνων ἀμνημονεύτων, συνέτριψε τὴν πρώην στρογγύλην νῆσον εἰς τρία κλάσματα· τὴν νῦν μηνοειδῆ Θήραν, τὴν Θηρασίαν καὶ τὸ μικροσκοπικὸν Ἀσπρονῆσι, ὧν αἱ δύο τελευταῖαι περισωθεῖσαι ἐκ τοῦ καταποντισμοῦ, ὑποδεικνύουσι τὴν περιφέρειαν τοῦ ἑτέρου ἡμίσεος αὐτῆς ἀρχαίου κύκλου. Οὐδὲ εἰς τοῦτο ἠρκέσθη τὸ ὑποβρύχιον θηρίον, ἀλλ' ἐκ διαλειμμάτων ἐξεγειρόμενον ἐρεύγεται τινα τῶν ὅσα ἀπερρόφησε· καὶ οὕτως ἐπὶ δύο χιλιάδας ἑβδομήκοντα ἐξ ἤδη ἔτη, ἀφ' ἧς ἐγένετο ἡ πρώτη ἱστορικῶς βεβαιωθεῖσα αὐτοῦ ἔκρηξις, σχηματίζονται αὖθις ἐντὸς τοῦ ὅρμου νέα νησίδια, τῶν ὁποίων τὰ τελευταῖα προέκυψαν ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης πρὸ δεκαπενταετίας. Τὰ φαινόμενα ταῦτα περιεγράφησαν πλειστάκις ἀπὸ τοῦ Στράβωνος μέχρι τοῦ Fouqué· καὶ ἂν ἤμην φυσιοδίφης, εὐχαρίστως τῇ ἀληθείᾳ ἤθελον παραμείνει ἐν Θήρᾳ, ἵνα ἐξακριβώσω τὰ τῶν νεωτέρων μάλιστα σοφῶν ἀνδρῶν ἐπιστημονικὰ θεωρήματα. Φυσιοδίφης ὅμως δὲν εἶμαι· ὅθεν περιορισθεὶς νὰ βεβαιωθῶ ἐξ αὐτοψίας περί τε τοῦ ἀρχαίου σχήματος τῆς νήσου καὶ νὰ ἴδω ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰ νεογνὰ νησίδια, συγκεφαλαιῶ ἐνταῦθα τὰ συμπεράσματα τοῦ προμνημονευθέντος δοκίμου Γάλλου καθηγητοῦ[1], εὔελπις ὅτι ὁ οὐρανίσκος τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας*, εἰ καὶ εἰθισμένος εἰς ποτὰ καὶ ἡδύσματα ἐλαφρότερα καὶ ἡδύτερα, δὲν θέλει ἀποκρούσει τὸ μικρὸν ποτήριον, τὸ ὁποῖον τοῖς προσφέρω, ὑμνύων ἐκ προοιμίου ὅτι δὲν περιέχει οἰνόπνευμα παρεμφερὲς τοῦ θηραϊκοῦ οἴνου.

Πρὸ ἱκανῶν ἐνιαυτῶν ἐγένοντο ἐν Θήρᾳ καὶ ἐν Θηρασίᾳ ἀνασκαφαὶ ἀποκαλύψασαι λείψανά τινα τοῦ βίου τῶν ἀρχαιοτάτων ἴσως τῆς νήσου κατοίκων. Τὰ λείψανα ταῦτα ἐκρύπτοντο ὑπὸ στρῶμα κισήρεως, ὅπερ ἔχον ἐνιαχοῦ πάχος 30 περίπου μέτρων, σκεπάζει τὸ ἀρχικὸν ἔδαφος, ἐν Θήρᾳ μὲν τὸ ἔδαφος τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ ὅρμου παραλίας, ἐν Θηρασίᾳ δὲ ἅπασαν σχεδὸν τὴν ἔκτασιν τῆς τε ἀνατολικῆς καὶ τῆς μεσημβρινῆς ῥηγμῖνος. Οὐδεμία τῶν γνωστῶν ἐκρήξεων τοῦ θηραϊκοῦ κρατῆρος ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε νὰ ἐπισωρεύσῃ ἐπὶ τὰς ἑκατέρωθεν τοῦ ὅρμου πλευρὰς τοσοῦτον ὄγκον ἡφαιστείου ὕλης. Ὅθεν ἡ καθ' ἡμᾶς ἐπιστήμη περιέστη εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ κάτοικοι εἰς οὓς ἀνῆκον τὰ εὑρεθέντα (ἀγγεῖα, προϊόντα τῆς γῆς, σκελετοὶ ζώων, κτίσματα καὶ τὰ τοιαῦτα) ἐγένοντο μάρτυρες ἅμα καὶ θύματα τῆς φρικαλέας καταστροφῆς, ἥτις ἐσπάραξέ ποτε τὴν νῆσον καὶ κατακρημνίσασα εἰς τὴν ἄβυσσον τὸν μεσόγειον αὐτῆς χῶρον, ἐπήγαγε τὸν σχηματισμὸν τοῦ σημερινοῦ ὅρμου. Ἀλλ' ἡ ἐπιστήμη δὲν ἠρκέσθη εἰς τὸ δίδαγμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ λογισθῇ ἀναμφισβήτητον, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει τι ἀναμφισβήτητον τὴν σήμερον ἐν τῇ παναρχαίᾳ ἐκείνῃ ἱστορίᾳ. Ἡ ἐπιστήμη ἠξίωσε νὰ ἐπιλύσῃ καὶ ἄλλο ζήτημα πολὺ δυσχερέστερον, ἠγωνίσθη νὰ ὁρίσῃ, ἔστω καὶ κατὰ προσεγγισμόν, τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἐπέσκηψεν ἡ συμφορά.

Πολλὰ πρὸς τοῦτο ἀνέφερε γεωλογικά, τοπολογικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ ἐπιχειρήματα, ἐξ ὧν ὅμως δὲν θέλω ἀναφέρει ἐνταῦθα εἰμὴ τινά, τὰ εὐληπτότερα εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀδαεῖς τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τὰ ὁποῖα ὡς ἐκ τούτου ἴσως μοὶ φαίνονται καὶ πιθανώτερα. Παρετηρήθη λοιπὸν ὅτι μετὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἔκρηξιν, ἐπῆλθεν ἀναγκαίως μακρὰ τοῦ ἡφαιστείου κάρωσις, μετὰ τὴν ὁποίαν τῷ 196 π. Χ. «ἀνὰ μέσον Θήρας καὶ Θηρασίας, ὡς λέγει Στράβων, ἐκπεσοῦσαι φλόγες ἐκ τοῦ πελάγους ἐφ' ἡμέρας τέσσαρας, ὥστε πᾶσαν ζεῖν καὶ φλέγεσθαι τὴν θάλασσαν, ἀνεφύσησαν κατ' ὀλίγον ἐξαιρομένην, ὡς ἂν ὀργανικῶς, συντεθειμένην ἐκ μύδρων νῆσον». Καὶ ἡ μὲν νῆσος αὕτη εἶναι ἡ παλαιὰ Καμένη, ἡ δὲ ἀναφυσήσασα αὐτὴν ἔκρηξις, ἡ πρώτη, ἧς ἐμνημόνευσεν ἡ ἱστορία. Ἔκτοτε ἐγένοντο ἀλλεπάλληλοι ἐπὶ τῶν πρώπων τοῦ Χριστιανισμοῦ αἰώνων ἐκρήξεις, δι' ὧν ηὔξησε τὸ νησίδιον ἐκεῖνο. Τότε ἐπῆλθεν αὖθις παῦλα σχετικὴ, καθ' ὅλον τὸν μέσον αἰῶνα, καὶ μόνον ἀπὸ τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος αἱ ἀναφυσήσεις, γενόμεναι πάλιν συχνότεραι καὶ βιαιότεραι, παρήγαγον νέα νησίδια. Ἐπειδὴ δὲ, λέγουσιν, ἡ δευτέρα τῆς παύλης περίοδος διήρκεσεν ἐννέα περίπου αἰῶνας, ἐπιτρέπεται νὰ ὑποθέσωμεν τὴν διάρκειαν τῆς πρώτης διπλασίαν, διότι διεδέξατο ἔκρηξιν ἀσυγκρίτῳ φοβερωτέραν ὅλων τῶν μεταγενεστέρων. Οὕτω ἐσχηματίσθη ἡ εἰκασία, ὅτι ἡ μεγάλη καταστροφὴ συνέβη περὶ τὸ δισχιλιοστὸν πρὸ Χριστοῦ ἔτος.

Μὴ νομίσητε ἐν τούτοις, ὅτι δὲν ὑπάρχουσι τινὲς, οἱ διστάζοντες, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἓν μόνον πείραμα δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἐξαγωγὴν ἀλανθάστων συμπερασμάτων· ἓν δὲ μόνον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔχομεν θετικὸν γεγονός, τὴν ἀπὸ τῆς ὀγδόης μέχρι τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος μ. Χ. σχετικὴν παῦλαν· ὀφείλω ὅμως ἀφ' ἑτέρου νὰ προσθέσω, ὅτι ὑπάρχουσι τὴν σήμερον ἱστορικαὶ εἰδήσεις ὁπωσοῦν ἀσφαλεῖς, ἐνισχύουσαι τὴν εἰκασίαν ἐκείνην τοῦ Fouqué· ἀλλ' ἤθελεν εἶναι μακρὸν νὰ ἐκτεθῶσιν ἐνταῦθα τὰ περὶ τούτου, τόσῳ μᾶλλον μακρόν, ὅσῳ αἱ εἰδήσεις αὗται δὲν περιέχονται ἅπασαι ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ, ὥστε παρακαλῶ τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας* νὰ ἀρκεσθῶσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς ὅσα ὁ δόκιμος διδάσκαλος εἰκοτολόγησεν.

1. Santorin et ses éruptions, par F. Fouqué, professeur au Collége de France. Paris 1879, Τόμος εἷς εἰς μέγα 4ον μετ' εἰκόνων 61.

Ἀλλ' ὁποῖός τις ἆρά γε ὑπῆρξεν ὁ βίος τῶν Θηραίων, οὓς ἀπερρόφησε τὸ ἡφαίστειον θηρίον, ἢ ἀπέπνιξεν ἡ ἡφαίστειος τέφρα; Ἐν γένει κρίνοντες ἐκ τῶν ἀποκαλυφθέντων τοῦ βίου τούτου τεκμηρίων, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἦσαν γεωργοὶ καὶ ἁλιεῖς. Εἶχον ποίμνια αἰγῶν καὶ πρόβατων, ἐκαλλιέργουν σιτηρὰ, ἤλθον, ἐξῆγον ἐλαιόλαδον, ἔπλεκον ὑφάσματα, ἡλίευον διὰ δικτύων, εἶχον κατοικίας ἐκ λίθων πελεκητῶν καὶ ἐντὸς τῶν τοίχων τούτων παρενέθετον τεμάχια ξύλων, ἵνα προλαμβάνωσιν ὅσον ἐνδέχεται τὰ ὀλέθρια τῶν σεισμῶν ἀποτελέσματα. Κατεσκεύαζον διὰ τόρνου ἀγγεῖα ἔχοντα παράδοξα κοσμήματα καὶ σχήματα ἰδιότυπα. Τὰ πλεῖστα τῶν ἐργαλείων αὐτῶν ἦσαν λίθινα, τὰ κοινότερα ἐκ λάβας, τὰ δὲ ἄλλα ἐκ χάλικος ἢ ὀψιδιανοῦ, ἠκισμένων. Ἐγίνωσκον τὸν χρυσὸν καὶ πιθανῶς τὸν χαλκὸν, ἂν καὶ τὰ δύο ταῦτα μέταλλα ἦσαν σπάνια παρ' αὐτοῖς· ἴχνος δὲ σιδήρου οὐδὲν εὑρέθη. Ἐπὶ πᾶσιν ἡ ξυλεία ἦν ἄφθονος τότε ἐν τῇ νήσῳ. Καὶ ἐνταῦθα ὁ Fouqué ἐπιφέρει, ὅτι τὴν σήμερον καθ' ὅλον τὸ θηραϊκὸν ἀρχιπέλαγος δὲν ὑπάρχει εἰμὴ ἓν μόνον δένδρον, εἶς φοῖνιξ. Τί ἆρά γε ἐννοεῖ διὰ τοῦ ὅρου *θηραϊκὸν ἀρχιπέλαγος*; Βεβαίως δὲν περιλαμβάνει ἐντὸς τοῦ ὅρου τούτου τὴν Θήραν καὶ τὴν Θηρασίαν, διότι ἐπισκεφθεὶς ἐπανειλημμένως τὰς δύο ταύτας νήσους, δὲν εἶναι δυνατὸν εἰμὴ νὰ εἶδε τὰς ἐν αὐταῖς ὑπαρχούσας συκᾶς, κερατέας, ἐλαίας, ποροτοκαλέας, λεμονέας. Ἀνάγκη ἄρα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι θηραϊκὸν ἀρχιπέλαγος ὀνομάζει τὰ ἐντὸς τοῦ ὅρμου νησίδια, ὅσα ἀνέτειλαν ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης. Καθ' ἣν στιγμὴν ὅμως σᾶς γράφω ἐπὶ τῶν νησιδίων τούτων δὲν ὑπάρχει οὐδὲ ἓν δένδρον, οὐδ' αὐτὸς ὁ φοῖνιξ ὁ ὑπὸ τοῦ Fouqué μνημονευόμενος. Καὶ εἰς τὰ νεώτερα τούτων οὔτε εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ τοιοῦτόν τι, διότι οὔτε ἴχνος χώματος φέρουσιν. Εἰς τὰ ἀρχαιότερα καὶ μάλιστα εἰς τὴν παλαιὰν Καμένην τὸ ἔδαφος, διὰ τῆς ἐπιδράσεως δισχιλίων περίπου ἐτῶν, κατέστη τῷ ὄντι δεκτικὸν φυτείας, καὶ ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι κατὰ τὴν μαρτυρίαν Θηραίων τινῶν, οἷς εἶχον συνεπιβάτας ἐπὶ τοῦ πλοίου, ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς παλαιᾶς Καμένης εἷς φοῖνιξ, ὅστις ὅμως ἐξέλιπεν, ἀγνοῶ πῶς, πρὸ πενταετίας, ἤτοι εἰς ἐποχὴν μεταγενεστέραν τῆς τελευταίας τοῦ Fouqué ἐπισκέψεως. Καὶ ἰδοὺ λοιπὸν ἀνευρεθὲν τὸ πολυθρύλητον δένδρον καὶ λυθὲν ἓν τῶν μυρίων γεωλογικῶν καὶ ἱστορικῶν ζητημάτων, εἰς ἃ δίδει ἀφορμὴν ἡ παθολογικὴ κατάστασις τῆς νήσου Θήρας.

Ἰδίως ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ εὕρεσις δύο χρυσῶν δακτυλίων εἰς Ἀκρωτῆρι τῆς Θήρας, ἐκεῖ δηλαδὴ, ὅπου ἀπεκαλύφθησαν τὰ πλεῖστα τῶν τεκμηρίων τοῦ πρὸ τῆς καταστροφῆς θηραϊκοῦ βίου. Ἐκ τῶν δακτυλίων τούτων ἠμποροῦμεν νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ὑπῆρχον κατὰ τοὺς παλαιοτάτους ἐκείνους χρόνους ἐμπορικαὶ σχέσεις μεταξὺ Θήρας καὶ τῶν γειτόνων νήσων καὶ παραλίων, μάλιστα δὲ πιθανῶς μετὰ τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἥτις τοσοῦτον ἐφημίζετο τότε διὰ τοὺς χρυσορρόας αὐτῆς ποταμούς. Ὁπωσδήποτε, κοιτάσματα χρυσοῦ δὲν παρετηρήθησαν ποτὲ κατὰ τὸν Fouqué οὔτε εἰς Θήραν οὔτε εἰς καμμίαν ἐκ τῶν ἡφαιστείων γειτονικῶν νήσων. Τὰς δὲ ἐξωτερικὰς τῆς νήσου σχέσεις ἐπιμαρτυρεῖ ἴσως καὶ τὸ σχῆμα τινῶν ἐκ τῶν ἀγγείων αὐτῶν, ὧν ὅμοια ἢ σχεδὸν ὅμοια ἀνευρέθησαν ἐν Μήλῳ, ἐν Ῥόδῳ καὶ ἐν Κύπρῳ.

Ἀλλὰ ἀρκοῦσι ταῦτα περὶ Θήρας. Εἰσπλεύσαντες εἰς τὸν ὅρμον αὐτῆς διὰ τοῦ μεταξὺ τῆς μεγάλης νήσου καὶ τῆς Θηρασίας στενοῦ, τῆς Ἐπανωμερειᾶς ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς ἁγίας Εἰρήνης ἀφ' ἑτέρου, ἐξήλθομεν ἔχοντες ἐξ ἀριστερῶν τὴν παλαιὰν Καμένην καὶ τὸ Ἀσπρονῆσι, ἐκ δεξιῶν δὲ τὴν μεσημβρινὴν τῆς Θηρασίας ἄκραν· καὶ τὴν πρώταν τῆς ἐπισούσης κάμψαντες τὴν ἀνατολικὴν τῆς Κρήτης ἄκραν, μετὰ τριάκοντα πέντε ὡρῶν τρυκυμιώδη διὰ τοῦ Λιβυκοῦ πελάγους πλοῦν ἐφθάσαμεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, περὶ ἧς θέλω σᾶς γράψει προσεχῶς.

Κ. Παπαρρηγοπουλος.

ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ ΒΑΓΝΕΡ

Τῇ 3)15 Ἀπριλίου ἀπεβίωσεν ἐν Νεαπόλει ὁ γνωστὸς εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας* καὶ εἰς ἅπαντα τὸν ἑλληνισμὸν Γουλιέλμος Βάγνερ.

Ἐπιθυμῶν πρὸ ἐτῶν νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα, ἠδυνήθη ἐπὶ τέλους νὰ πραγματοποιήσῃ κατὰ τὸ ἥμισυ τὸ σχέδιόν του· ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς τὴν ὁποίαν μακρόθεν ἐγνώριζε καὶ ἠγάπα δὲν θὰ τὸν φιλοξενήσῃ ποτὲ πλέον.

Μοὶ ἔγραφεν ἐκ Ῥώμης ἑλληνιστὶ τὴν 15 Ἰανουαρίου παρελθόντος: «Ἄδειαν ἔχω ἐξάρηνον, ἀλλὰ καὶ αὕτη δὲν ἐξαρκεῖ πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν ὅλων τῶν σκοπῶν μου. Δύο ἐπεθύμησα νὰ ἐκτελέσω ἐδῶ· τὸ μὲν πρῶτον νὰ ἴδω τὰ ἀξιοθεατότερα μέρη τῆς Ἰταλίας καὶ τὰ ἐν ταῖς πόλεσιν ἀποτεθησαυρισμένα ἔργα τῆς τε ἀρχαίας καὶ νεωτέρας τέχνης· τὸ δὲ δεύτερον νὰ ἐξετάσω τὰς βιβλιοθήκας ἐπὶ σκοπῷ νὰ εὕρω καὶ ἀντιγράψω μνημεῖα τέως ἄγνωστα τῆς Μεσαιωνικῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας. Καταβαίνων ἀπὸ Μεδιολάνου ἕως Ῥώμης εἶδα τόσα καὶ ἀνεκάλυψα τόσα, καὶ μάλιστα ἐδῶ, ὥστε ἐξαπορῶ πῶς νὰ προσθέσω καὶ τὴν Νεάπολιν. Ὅμως θὰ τὸ κάμω, καίτοι ἀπαιτεῖται πλειότερος καιρὸς διὰ τὴν Ῥώμην ἢ ἐμπορῶ τώρα νὰ δώσω εἰς αὐτήν».

Τὴν δὲ πρώτην Ἀπριλίου μοὶ ἔγραφε διὰ μολύβδου ἀπὸ τῆς κλίνης του ταύτας, τὰς τελευταίας του πρός με λέξεις:

«Εἶναι δύο ἑβδομάδες ἐξ οὗ κείτομαι ἀρρω»στῶν εἰς τὸ διεθνὲς Νοσοκομεῖον τῆς Νεαπό»λεως, προσβληθεὶς ὑπὸ δεινῆς βρογχίτιδος καὶ »λαρυγγίτιδος, καὶ ὅλως τὴν φωνὴν ἀπολέσας. »Δὲν ἐμπορῶ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα μου »πρὸ Ἰουνίου μηνός. Ἔχω συνειλεγμένην πολ»λὴν ὕλην, ὥστε νὰ δυνηθῶ ἤδη νὰ ἐκδώσω τοὺς »μυθιστοριογράφους τοῦ μεσαιῶνος καὶ ἄλλα »τινὰ ἀξιόλογα».

Ἀλλ' ἑτέρα τὸν περιέλαβε πατρὶς, καὶ ἔληξε προώρως ὁ καλὸς ἀγών, τὸν ὁποῖον μέχρις ἐσχάτης πνοῆς ἠγωνίζετο.

Καίτοι τεσσαρακοντούτης μόλις, ὁ Βάγνερ κατεῖχε θέσιν ἐπίζηλον ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν γραμμάτων. Ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ, καὶ μετέπειτα καθηγητὴς, ἐξελέχθη πρὸ ἱκανῶν ἤδη ἐτῶν ὑπὸ τῆς πόλεως τοῦ Ἀμβούργου ὡς διευθυντὴς τοῦ ἀνωτάτου ἐν αὐτῇ ἐκπαιδευτικοῦ καθιδρύματος, τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Johaneum γνωστοῦ. Αἱ φροντίδες τῆς διευθύνσεως καὶ τῆς διδασκαλίας οὐδαμῶς ἀπερρόφουν τὴν ἀδάμαστον ἐνεργητικότητά του. Οὐδέποτε ἔπαυεν ἐργαζόμενος, οὔτε ἐν τῇ ἐσχάτῃ αὐτοῦ περιοδείᾳ,—καθ'ἣν ἡ κυρία αὐτοῦ ἀναψυχὴ ἦτο ἡ ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις ἀντιγραφὴ χειρογράφων,—οὔτε ἐν τῇ κλίνῃ, ἀπὸ τῆς ὁποίας μοὶ ἔγραφε τὰ περὶ μελλουσῶν ἐκδόσεων σχέδιά του.

Ἐντριβὴς περὶ τὴν ἀρχαίαν φιλολογίαν ἐδημοσίευσε μετὰ κριτικῶν καὶ ἐπεξηγητικῶν σχολίων ἐκδόσεις Ἑλλήνων καὶ Λατίνων συγγραφέων, ἐπαξίως τιμωμένων ἐν Ἀγγλίᾳ τε καὶ Γερμανίᾳ. Κάτοχος τῆς Ἀγγλικῆς, ἐξέδωκε, περὶ τὰ τὸν Σαικσπεῖρον ἰδίως ἀφορῶντα, συγγραφὰς καὶ διατριβὰς, αἵτινες οὔτε διῆλθον οὔτε ἠδύναντο νὰ διέλθωσιν ἀπαρατήρητοι. Ἀλλὰ τὸ κυρίως ἑλκύον αὐτὸν θέμα, εἰς τὸ ὁποῖον μετ' αὔξοντος ἀείποτε ζήλου ἐπανήρχετο, ἦτο ἡ μεσαιωνικὴ ἡμῶν φιλολογία. Αἱ γνωσταὶ δημοσιεύσεις του τοσούτων ἀνεκδότων κειμένων, δι' ὧν μετὰ κριτικῆς ἐπιστασίας διεφώτισε πολλὰς τῆς σκοτεινῆς ἐκείνης περιόδου σελίδας, ἀποκαθιστῶσιν ἀνεξάλειπτον τὴν μνήμην του ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς νεωτέρας ἡμῶν γραμματολογίας.

Οὐδὲ περιωρίζετο εἰς μόνην τὴν μεσαιωνικὴν περίοδον τὸ ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐνδιαφέρον τοῦ Βάγνερ. Παρακολουθῶν τὴν σύγχρονον τῆς φιλολογίας ἡμῶν κίνησιν, ἐγένετο ὁ κύριος αὐτῆς ἐν Γερμανίᾳ, καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ἔτι, παραστάτης. Πολλὰς ἔγραψεν ἐν τῷ Ἀγγλικῷ Academus καὶ ἐν τῷ Γερμανικῷ Central Blatt ἐμβριθεῖς βιβλιοκρισίας· ἡ δὲ εὐμένειά τε καὶ ἡ ἔστιν ὅτε αὐστηρότης αὐτῶν ἐξ ἴσου μαρτυροῦσι τὸν διακαῆ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ζῆλόν του.

Μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ γηραιοῦ Elisieu, ὁ πρόωρος θάνατος τοῦ Hopf, τοῦ Mendelsohn Bartholdy καὶ ἤδη ὁ τοῦ Βάγνερ, εἶναι τοσαῦταὶ ἐθνικαὶ ἡμῶν ἀτυχίαι. Δὲν θὰ ἐκλείψῃ βεβαίως μετ' αὐτῶν ἡ σειρὰ τῶν ἐν Γερμανίᾳ φιλελλήνων Ἑλληνιστῶν. Ἀπ' ἐναντίας. Ἡ ἵδρυσις τῆς Γερμανικῆς ἐν Ἀθήναις Σχολῆς, καὶ αἱ ἀρχαιολογικαὶ ἀπὸ κοινοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐργασίαι δύνανται αὗται καὶ μόναι νὰ μᾶς καθησυχάσωσιν ὡς πρὸς τοῦτο. Ἀλλ' ἐὰν ἀναπληροῦται ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἡ θέσις τῶν ἀπερχομένων, δὲν ἀναπληροῦται ὅμως ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἀγαπησάντων αὐτούς. Διότι μετὰ τοῦ ἐπιστήμονος συναπέρχεται ὁ χρηστὸς ἀνὴρ, ὁ γενναῖος καὶ πιστὸς φίλος.

Εἰκοσαετὴς περίπου φιλία μὲ συνέδεε μετὰ τοῦ Βάγνερ. Δείγματα αὐτῆς πολύτιμα μοὶ ἐπεδαψίλευσεν ἐκεῖνος ζῶν. Δὲν ἠδυνάμην νὰ περιμένω ὅτι μοὶ ἐπέπρωτο νὰ ἀνταποδώσω εἰς τὴν μνήμην του τὸν φόρον τῆς φιλίας. Τοιοῦτος ὁ βίος. Καθόσον ἀπὸ τῆς κορυφῆς καταβαίνομεν πρὸς τὸ τέρμα τοῦ δρόμου, θραύονται ἀνὰ εἷς οἱ δεσμοὶ οἱ προσκολλῶντες ἐπὶ τῆς γῆς τὴν καρδίαν. Μένει ὅμως ἀκέραιος ἡ καρδία, ὅπως αἰσθάνηται μέχρι τέλους ὁλόκληρον ἑκάστου χωρισμοῦ τὸ ἄλγος.

Ἐν Παρισίοις τῇ 18 Ἀπριλίου 1880.

Δ. Βικελας

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 245.

ΙΓ'

Παιδίον ἔκθετον.

Ὁ καιρὸς εἶχε παρέλθει ταχὺς ἐπὶ τῆς ὁδοιπορίας, καὶ ἡ ὥρα τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ κυρίου μου ἐπλησίαζε.

Καθ' ὅσον δ' ἐμακρυνόμεθα τῆς Τολώσης, ἤρχισεν ὁ στοχασμὸς οὗτος νὰ μὲ βασανίζῃ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον.

Λαμπρὸν ἦτον νὰ ὁδοιπορῶ οὕτω διὰ τοῦ πλοίου ἀκόπως καὶ ἀμερίμνως. Ἀλλὰ θὰ ἦτον ἀνάγκη νὰ ἐπιστρέψω, καὶ νὰ διατρέξω πεζὸς τὸν δρόμον ὅσον εἶχον διαπλεύσει.

Τοῦτο δὲν θὰ ἦτον τόσον λαμπρόν· οὔτε καλὴν κλίνην θὰ εἶχον, οὔτε πλακούντια, οὔτε γαλατερὰ, οὔτε τὰς ἑσπέρας περὶ τὴν τράπεζαν.

Ὅ,τι δ'ἔτι μᾶλλον μ' ἐλύπει, θὰ ἔπρεπε νὰ χωρισθῶ ἀπὸ τοῦ Ἀρθοὺρ καὶ τῆς κυρίας Μίλλιγαν, νὰ στερηθῶ τῆς ἀγάπης των, νὰ τοὺς ἀπολέσω, ὡς εἶχον ἤδη ἀπολέσει τὴν μάναν Βαρβεριναν. Ὁσάκις λοιπὸν ἠγάπων ἢ ὁσάκις ἠγαπώμην θὰ ἔπρεπε πάντοτε νὰ χωρίζωμαι ἀποτόμως ἐκείνων μεθ' ὧν ἤθελον νὰ συζήσω δι' ὅλης μου τῆς ζωῆς!

Δύναμαι δὲ νὰ εἰπῶ ὅτι ἡ μέριμνα αὕτη ἦτον τὸ μόνον νέφος ὅλων ἐκείνων τῶν εὐηλίων μου ἡμερῶν.

Μίαν ἡμέραν τέλος πάντων ἀπεφάσισα νὰ ὁμιλήσω περὶ τούτου πρὸς τὴν κυρίαν Μίλλιγαν, καὶ νὰ τὴν ἐρωτήσω πόσος καιρὸς ἐνόμιζεν ὅτι μοὶ ἐχρειάζετο ἵνα ἐπιστρέψω εἰς Τολώσην· διότι ἤθελον νὰ εὑρεθῶ ἐμπρὸς τῆς θύρας τῆς φυλακῆς ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν θὰ ἐξήρχετο.

Ἀλλ' ὁ Ἀρθοὺρ ὅταν μὲ ἤκουσε νὰ ὁμιλῶ περὶ ἀναχωρήσεως ἀνεκραύγασε.

— Δὲν θέλω νὰ φύγῃ ὁ Ῥεμὴς, ἐφώναζε.

Ἀλλ' ἀπήντησα ὅτι δὲν ἤμην ἐλεύθερος, ὅτι ἀνῆκον εἰς τὸν κύριόν μου, εἰς ὃν οἱ γονεῖς μου μὲ εἶχον ἐκμισθώσει, καὶ ὅτι ὤφειλον ν' ἀναλάβω τὴν ὑπηρεσίαν μου παρ' αὐτῷ ἅμα εἶχεν ἐμοῦ ἀνάγκην.

Ὡμίλησα δὲ περὶ τῶν γονέων μου, χωρὶς νὰ εἰπῶ ὅτι δὲν ἦσαν ἀληθῶς πατὴρ καὶ μήτηρ μου, διότι τότε θὰ ἔπρεπε νὰ ὁμολογήσω συγχρόνως ὅτι ἤμην παιδίον ἔκθετον. Εἰς τὴν αἰσχύνην ὅμως ταύτην δὲν ἤθελον νὰ ὑποκύψω, ἐνθυμούμενος πόσον ὑπέφερα, ἀφ'ὅτου εἶχον τῶν αἰσθημάτων μου τὴν συνείδησιν, ἐκ τῆς περιφρονήσεως ἣν ἔβλεπον εἰς τὸ χωρίον μας ἐπιῤῥιπτομένην κατὰ πάσας τὰς περιστάσεις εἰς τοὺς τροφίμους τῶν βρεφοκομείων. Παιδίον ἔκθετον! Μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἦτον ὅ,τι ἀγενέστερον εἰς τὸν κόσμον. Ὁ κύριός μου τὸ ἤξευρεν ὅτι ἤμην παιδίον ἔκθετον· ἀλλ' ἐκεῖνος ἦτον ὁ κύριός μου· ἐν ᾧ θ'ἀπέθνησκον μᾶλλον χωρὶς ν' ἀνοίξω τὸ στόμα, παρὰ νὰ ὁμολογήσω εἰς τὴν κυρίαν Μίλλιγαν καὶ εἰς τὸν Ἀρθοὺρ ὅτι ἤμην παιδίον ἔκθετον. Δὲν θὰ μὲ ἀπέβαλλον, δὲν θὰ μὲ ἀπώθουν μετ' ἀηδίας;

— Μητέρα, πρέπει νὰ κρατήσωμεν τὸν Ῥεμὴν, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀρθοὺρ, ὅστις πλὴν ὡς πρὸς τὰ μαθήματα, καθ' ὅλα τὰ ἄλλα ἦτον ὁ κύριος τῆς μητρός του καὶ τὴν ἔκαμνεν ὅ,τι ἤθελε.

— Πολὺ ἐπιθυμῶ νὰ κρατήσω τὸν Ῥεμὴν, ἀπεκρίθη ἡ κυρία Μίλλιγαν. Εἶναι φίλος σας, καὶ ἐγὼ αἰσθάνομαι πολλὴν ἀγάπην πρὸς αὐτόν. Ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν κρατήσωμεν, ἀπαιτοῦνται δύω τινὰ συγχρόνως, καὶ αὐτὰ οὔτε ὑμεῖς οὔτε ἐγὼ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τ' ἀποφασίσωμεν. Τὸ πρῶτον εἶναι, νὰ θέλῃ ὁ Ῥεμὴς νὰ μείνῃ . . .

— Ὦ! ὁ Ῥεμὴς θὰ θέλῃ, διέκοψεν ὁ Ἀρθοὺρ. Δὲν εἶναι ἀληθὲς, Ῥεμὴ, ὅτι δὲν θέλεις νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν Τολώσην;

— Τὸ δεύτερον, ἐξηκολούθησεν ἡ κυρία Μίλλιγαν χωρὶς νὰ προσμείνῃ τὴν ἀπάντησιν, νὰ συγκατανεύσῃ ὁ κύριός του νὰ παραιτηθῇ τῶν ἐπ' αὐτοῦ δικαιωμάτων του.

— Ὁ Ῥεμὴς, ὁ Ῥεμὴς πρῶτον, διέκοψεν ὁ Ἀρθοὺρ, ἐξακολουθῶν τὴν ἰδέαν του.

Βεβαίως ὁ Βιτάλης ὑπῆρξεν ἀγαθὸς κύριος δι' ἐμὲ, καὶ τῷ ἤμην εὐγνώμων διὰ τὴν ὑπὲρ ἐμοῦ μέριμναν καὶ διὰ τὰ μαθήματά του· ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε σύγκρισις μεταξὺ τῆς ζωῆς ἣν ἔζων πλησίον του καὶ τῆς ἣν μοὶ προσέφερεν ἡ κυρία Μίλλιγαν· οὐδ' ἐδύνατο ἀκόμη νὰ παραβληθῇ ἡ ἀγάπη ἣν ἔτρεφον πρὸς τὸν Βιτάλην καὶ ἡ ἣν μοὶ ἐνέπνεον ἡ κυρία Μίλλιγαν καὶ ὁ Ἀρθοὺρ. Ὅταν ἐσκεπτόμην περὶ τούτων, ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν ὅτι ἄδικον εἶχον νὰ προτιμῶ τοῦ κυρίου μου τοὺς ξένους τούτους, οὓς πρὸ τοσοῦτον ὀλίγου ἐγνώριζον. Ἀλλὰ τί νὰ γίνῃ; Οὕτως εἶχεν· ἠγάπων περιπαθῶς τὴν κυρίαν Μίλλιγαν καὶ τὸν Ἀρθοὺρ.

— Πρὶν ἀπαντήσῃ, ἐξηκολούθησεν ἡ κυρία Μίλλιγαν, πρέπει νὰ ἠξεύρῃ ὁ Ῥεμὴς ὅτι δὲν τῷ προτείνω μόνον ζωὴν περιπάτων καὶ διασκεδάσεων, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ζωὴν ἐργασίας. Πρέπει νὰ σπουδάζῃ, νὰ κοπιάζῃ, νὰ καταγίνηται εἰς βιβλία, νὰ παρακολουθῇ τοῦ Ἀρθοὺρ τὰς μελέτας. Πρέπει ν' ἀντισταθμίσῃ αὐτὰ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τῶν ὁδῶν, καὶ οὕτω ν' ἀποφασίσῃ.

— Δὲν ἔχω τί ν' ἀντισταθμίσω, κυρία, εἶπον, καὶ σᾶς βεβαιῶ ὅτι συναισθάνομαι πόσον πολύτιμος εἶναι δι' ἐμὲ ἡ πρότασίς σας.

— Αἴ! τὸ βλέπεις, μητέρα; ἀνέκραξεν ὁ Ἀρθοὺρ. Ὁ Ῥεμὴς δέχεται.

Καὶ ἤρχισε νὰ κτυπᾷ τὰς χεῖράς του. Προφανὲς ἦτον ὅτι τὸν εἶχον ἀπαλλάξει ἀπὸ μεγάλης μερίμνης· διότι, ὅτε ἡ μήτηρ του ὡμίλησε περὶ βιβλίων καὶ ἐργασίας, εἶδον περίφροντιν ἔκφρασιν εἰς τὸ πρόσωπόν του. Ἂν εἶχον ἀρνηθῆ! Ὁ φόβος οὗτος ἦτον μέγας δι' αὐτὸν, διότι ἀπεστρέφετο τὰ βιβλία. Ἐγὼ ὅμως εὐτυχῶς δὲν εἶχον τὸν ἴδιον φόβον, διότι τὰ βιβλία ἀντὶ νὰ μὲ τρομάζωσι, μὲ εἵλκυον ἐξ ἐναντίας ἐμέ. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι πρὸ πολὺ ὀλίγου χρόνου μοὶ ἐδόθησαν εἰς τὰς χεῖρας βιβλία, καὶ ὅσα εἶχον ἰδεῖ μοὶ εἶχον προξενήσει τέρψιν μᾶλλον ἢ δυσαρέσκειαν. Ἑπομένως ἡ πρότασις τῆς κυρίας Μίλλιγαν ἦτον λίαν χαροποιὸς δι' ἐμὲ, καὶ ἤμην εἰλικρινέστατος ὅτε τὴν ηὐχαρίστουν διὰ τὴν ἐλευθεριότητά της. Θὰ ἔμενον λοιπὸν εἰς τὸν *Κόκνον*, δὲν θὰ ἐστερούμην τοῦ ἀνέτου τούτου βίου, δὲν θὰ ἐχωριζόμην τοῦ Ἀρθοὺρ καὶ τῆς μητρός του.

— Τώρα, προσέθηκεν ἡ κυρία Μίλλιγαν, μᾶς μένει ἔτι νὰ λάβωμεν καὶ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ κυρίου του. Θὰ τῷ γράψω νὰ ἔλθῃ νὰ μᾶς εὕρῃ εἰς Κέττην, διότι νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς Τολώσην εἶναι ἀδύνατον. Θὰ τῷ στείλω τὰ ὁδοιπορικά του, καὶ ὅταν τῷ ἐξηγήσω τοὺς λόγους δι' οὓς δὲν δυνάμεθα νὰ ὁδοιπορήσωμεν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, ἐλπίζω ὅτι δὲν θ' ἀρνηθῇ τὴν πρόσκλησίν μου. Ἂν δεχθῇ τὰς προτάσεις μου, θὰ ἔχω μόνον ἀκόμη νὰ συνεννοηθῶ καὶ μετὰ τῶν γονέων τοῦ Ῥεμῆ, διότι πρέπει καὶ ἐκεῖνοι νὰ ἐρωτηθῶσι.

Μέχρι τούτου τοῦ σημείου ὁ διάλογος εἶχε χωρήσει ἄριστα δι' ἐμὲ, ὡς ἂν ἀγαθή τις μοῖρα μὲ εἶχε λάβει ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν της· ἀλλ' αἱ τελευταῖαι αὗται λέξεις διέλυσαν σκληρῶς τὸ ὄναρ εἰς ὃ ἐπλανώμην, καὶ μ' ἐπανέφεραν εἰς τὴν θλιβερὰν ἀλήθειαν.

Νὰ ἐρωτηθῶσιν οἱ γονεῖς μου!

Ἀλλ' αὐτοὶ βεβαίως θὰ ἔλεγον ὅ,τι ἐγὼ ἤθελον νὰ μένῃ ἀπόκρυφον. Ἡ ἀλήθεια θ' ἀπεκαλύπτετο. Παιδίον ἔκθετον!

Τότε ὁ Ἀρθοὺρ, τότε ἡ κυρία Μίλλιγαν, αὐτοὶ δὲν θὰ μὲ ἤθελον πλέον· τότε θὰ ἠφανίζετο ἡ ἀγάπη ἣν ἔτρεφον πρὸς ἐμέ· καὶ αὐτὴ ἡ μνήμη μου θὰ τοὺς δυσηρέστει. Ὁ Ἀρθοὺρ θὰ ἔπαιξέ ποτε μετ' ἐκθέτου παιδίου, καὶ θὰ τὸ εἶχε σύντροφον, φίλον, σχεδὸν ἀδελφόν του!

Ἔμεινα ἐν ἀμηχανίᾳ.

Ἡ κυρία Μίλλιγαν μ' ἐθεώρει μετ' ἐκπλήξεως, καὶ μοὶ ἀπέτεινεν ἐρωτήσεις· ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων ν' ἀποκριθῶ εἰς αὐτάς. Πιστεύσασα δὲ τότε ὅτι ἡ προσδοκία τῆς προσεχοῦς ἀφίξεως τοῦ κυρίου μου μ' ἐτάραττεν οὕτω, δὲν ἐπέμεινε περισσότερον.

Εὐτυχῶς ταῦτα συνέβαινον τὸ ἑσπέρας, ὀλίγον πρὶν ὑπάγωμεν νὰ κοιμηθῶμεν, ὥστε παχέως ἐδυνήθην ν' ἀποφύγω τὰ περίεργα βλέμματα τοῦ Ἀρθοὺρ, καὶ νὰ ὑπάγω νὰ κλεισθῶ εἰς τὸν κοιτῶνά μου μετὰ τῶν συλλογισμῶν καὶ τῶν φόβων μου.

Ἐκείνη ἡ νὺξ ἦν ἡ πρώτη ἐπὶ τοῦ *Κύκνου* κακὴ δι' ἐμέ· ἦτον δὲ πολὺ κακή, μακρά, πυρετώδης.

Τί νὰ πράξω; τί νὰ εἰπῶ;

Οὐδὲν κατώρθουν νὰ εὕρω.

Καὶ ἀφ' οὗ ἑκατοντάκις τὰς αὐτὰς ἰδέας ἀνεκύκλησα εἰς τὴν κεφαλήν μου, ἀφ' οὗ παρεδέχθην καὶ ἀπέκρουσα τὰς ἀποφάσεις τὰς ἀντιφατικωτέρας, ἀπεφάσισα τέλος οὐδὲν νὰ πράξω καὶ οὐδὲν νὰ εἰπῶ. Θ' ἄφηνον τὰ πράγματα νὰ χωρήσωσι τὸν μοιραῖόν των ροῦν, καὶ θὰ ἐδεχόμην μετὰ καρτερίας, ἂν ἄλλως δὲν ἐδυνάμην, ὅ,τι μοὶ ἐπήρχετο.

Ἴσως ὁ Βιτάλης δὲν θὰ συγκατένευε νὰ μ' ἀφήσῃ, καὶ τότε δὲν θὰ εἶχεν ἀφορμὴν ν' ἀποκαλύψῃ τὴν ἀλήθειαν.

Καὶ τόσῳ ἦτον ἡ ἀποστροφή μου πρὸς τὴν ἀλήθειαν ταύτην, τόσον φρικτὴν τὴν ἐνόμιζον, ὥστε κατήντησα νὰ ἐπιθυμῶ νὰ μὴ δεχθῇ ὁ Βιτάλης τὴν πρότασιν τῆς κυρίας Μίλλιγαν.

Βεβαίως θὰ ἔπρεπε τότε νὰ μακρυνθῶ ἀπὸ τοῦ Ἀρθοὺρ καὶ ἀπὸ τῆς μητρός του, ν' ἀπολέσω τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ τοὺς ἰδῶ ἴσως πάλιν ποτέ· τοὐλάχιστον ὅμως δὲν θὰ διετήρουν κακὴν ἐμοῦ τὴν ἐνθύμησιν.

Τρεῖς ἡμέρας ἀφ' οὗ ἔγραψεν εἰς τὸν κύριόν μου, ἔλαβεν ἀπάντησιν ἡ κυρία Μίλλιγαν. Δι' ὀλίγων γραμμῶν ἔλεγεν ὁ Βιτάλης ὅτι θὰ λάβῃ τὴν τιμὴν νὰ ἔλθῃ κατὰ τὴν πρόσκλησιν τῆς κυρίας Μίλλιγαν, καὶ ὅτι θὰ ἔρθανεν εἰς Κέττην τὸ προσεχὲς σάββατον διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς τὰς δύω μετὰ μεσημβρίαν.

Ζητήσας τὴν ἄδειαν τῆς κυρίας Μίλλιγαν νὰ ὑπάγω τὴν ὥραν ἐκείνην εἰς τὸν σταθμὸν, παρέλαβον τοὺς κύνας καὶ τὸν Καρδούλην, καὶ περιεμείναμεν οὕτω τὴν ἄφιξίν του.

Οἱ κύνες ἦσαν ἀνήσυχοι, ὡς ἄν τι ὑπώπτευον, ὁ δὲ Καρδούλης ἦτον ἀδιάφορος, καὶ ἐγὼ ἤμην εἰς ὑπέρτατον βαθμὸν συγκεκινημένος. Ἐπρόκειτο ἡ τύχη μου ν' ἀποφασισθῇ. Ὤ! Ἂν ἐτόλμων, πῶς θὰ παρεκάλουν τὸν Βιτάλην νὰ μὴ εἰπῇ ὅτι ἤμην παιδίον ἔκθετον!

Ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων, καὶ ἠσθανόμην ὅτι αἱ δύω αὗται λέξεις «παιδίον ἔκθετον», ποτὲ δὲν θὰ ἐδύναντο νὰ ἐξέλθωσι τοῦ λάρυγγός μου.

Εἶχον σταθῆ εἰς γωνίαν τῆς αὐλῆς τοῦ σταθμοῦ, κρατῶν δεδεμένους τοὺς κύνας μου, καὶ τὸν Καρδούλην ὑπὸ τὸν ἐπενδύτην μου, καὶ περιέμενον, χωρὶς νὰ πολυβλέπω τὰ περὶ ἐμέ.

Οἱ κύνες πρῶτοι μοὶ ἀνήγγειλαν ὅτι ἔρθασεν ἡ ἁμαξοστοιχία, καὶ ὅτι εἶχον μυρισθῆ τὸν κύριόν μας. Αὔφνης ἠσθάνθην ὅτι σύρομαι πρὸς τὰ ἔμπρος, καὶ ἐπειδὴ ἤμην ἀπροφύλακτος, οἱ κύνες μοὶ ἔφυγον. Ἔτρεχον δὲ χαρμοσύνως γαυγίζοντες, καὶ σχεδὸν κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν τοὺς εἶδον νὰ πηδῶσι περὶ τὸν Βιτάλην, ὅστις εἶχεν ἐμφανισθῆ, ἐνδεδυμένος τὴν συνήθη ἐνδυμασίαν του. Ταχύτερος, καίτοι ἦτον εὐλύγιστος τῶν συντρόφων του, ὁ Κάπης εἶχε ῥιφθῆ εἰς τοῦ κυρίου του τὰς ἀγκάλας, ἐνῷ ὁ Ζερβίνος καὶ ἡ Δόλση προσεφύοντο εἰς τὰς κνήμας του.

Ὅτε δὲ προσῆλθον καὶ ἐγὼ, ἀποθέπων κατὰ γῆς ὁ Βιτάλης τὸν Κάπην, μ' ἔσφιξεν εἰς τὰς ἀγκάλας του. Κατὰ πρώτην φορὰν τότε μ' ἐφίλησε, ἐπαναλαμβάνων πολλάκις·

— *Μπουὸν ντί, πόβερο κάρο!*

Ὁ κύριός μου ποτὲ δὲν ἦτον ἀπότομος πρὸς ἐμὲ, ἀλλὰ καὶ ποτὲ δὲν μ' ἐθώπευεν, οὐδ' ἤμην συνειθισμένος εἰς τοιαύτας τρυφερὰς ἐκχύσεις. Τοῦτο μὲ συνεκίνησε, καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου ἐδάκρυσαν, διότι ἤμην εἰς διάθεσιν καθ' ἣν ἡ καρδία εὐκόλως συστέλλεται.

Ἀτενίσας δ' αὐτὸν, εἶδον ὅτι εἶχε πολὺ γηράσει εἰς τὴν φυλακήν· τὸ σῶμά του εἶχε κυρτωθῆ, τὸ πρόσωπόν του εἶχεν ὠχριάσει, τὰ χείλη του εἶχον ἀπολέσει τὸ χρῶμά των.

— Εὑρίσκεις ὅτι μετεβλήθην; δὲν εἶναι ἀληθὲς, παιδίον μου; Ἡ φυλακὴ εἶναι κακὴ κατοικία, καὶ ἡ πλῆξις κακὴ ἀσθένεια. Τώρα ὅμως θὰ εἶμαι καλήτερα.

Ἔπειτα δὲ, μεταβαίνων εἰς ἄλλο ἀντικείμενον·

— Καὶ τὴν κυρίαν αὐτὴν ἥτις μοὶ ἔγραψε, πῶς τὴν ἐγνώρισας; μ' ἠρώτησε.

Τότε τῷ διηγήθην πῶς ἀπήντησα τὸν *Κύκνον*, καὶ πῶς ἔκτοτε ἔζησα πλησίον τῆς κυρίας Μίλλιγαν καὶ τοῦ υἱοῦ της, καὶ τί εἴδομεν εἰς τὸ διάστημα τοῦτο καὶ τί ἐπράξαμεν.

Διηγήθην δὲ διὰ μακρῶν, διότι ἐφοβούμην νὰ φθάσω εἰς τὸ τέλος, καὶ νὰ τῷ εἰπῶ ὅ,τι κυρίως μ' ἐτρόμαζε· διότι τώρα μάλιστα μοὶ ἦ-

τον ἀδύνατον νὰ ὁμολογήσω εἰς τὸν κύριόν μου ὅτι ἐπεθύμουν νὰ τὸν ἀφήσω καὶ νὰ μείνω μετὰ τῆς κυρίας Μίλλιγαν καὶ μετὰ τοῦ Ἀρθοὺρ.

Ἀλλὰ πρὶν τῆς ὁμολογίας ταύτης, καὶ πρὶν ἢ τελειώσῃ ἡ διήγησίς μου ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ὅπου εἶχε καταλύσει ἡ κυρία Μίλλιγαν. Δὲν μοὶ εἶπε δὲ τίποτε ὁ Βιτάλης περὶ τῆς ἐπιστολῆς τῆς κυρίας Μίλλιγαν, οὔτε περὶ τῶν προτάσεων ἃς περιεῖχε βεβαίως αὕτη ἡ ἐπιστολή.

— Καὶ ἡ κυρία αὐτὴ μὲ περιμένει; εἶπεν, ὅτε εἰσήλθομεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον.

— Ναί· νὰ σὲ ὁδηγήσω εἰς τὰ δωμάτιά της.

— Περιττόν. Εἰπέ μοι τὸν ἀριθμὸν, καὶ μεῖν' ἐδῶ νὰ μὲ περιμένῃς, φυλάττων τοὺς κύνας καὶ τὸν Καρδούλην.

Ὅταν ὁ κύριός μου ὡμίλει, δὲν συνείθιζον ν' ἀποκρίνωμαι καὶ νὰ συζητῶ. Ἠθέλησα ὅμως νὰ τολμήσω τότε μίαν παρατήρησιν, καὶ νὰ τῷ ζητήσω νὰ τὸν συνοδεύσω παρὰ τῇ κυρίᾳ Μίλλιγαν, διότι τοῦτο μοὶ ἐφαίνετο φυσικὸν καὶ δίκαιον· ἀλλὰ δι' ἑνὸς νεύματος τῆς χειρὸς μοὶ ἔκλεισε τὸ στόμα καὶ ὑπήκουσα, καὶ ἔμεινα παρὰ τὴν θύραν τοῦ ξενοδοχείου, εἰς ἓν κάθισμα, ἔχων τοὺς κύνας περὶ ἐμέ. Καὶ ἐκεῖνοι ἠθέλησαν νὰ τὸν ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ δὲν ἐδυνήθησαν ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ νὰ μὴ εἰσέλθωσιν, ὅπως δὲν ἠδυνήθην ν' ἀνθέξω κ' ἐγώ. Ὁ Βιτάλης ἤζευρε νὰ προστάττῃ.

Διατί δὲν ἠθέλησε νὰ παρευρεθῶ εἰς τὴν συνδιάλεξίν του μετὰ τῆς κυρίας Μίλλιγαν; Τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἔθετον εἰς ἐμαυτὸν καὶ τὴν ἔστρεφον παντοιοτρόπως. Δὲν εἶχον δ' ἔτι εὕρει τὴν ἀπόκρισιν, ὅτε τὸν εἶδον ἐπιστρέφοντα.

— Ὕπαγε ν' ἀποχαιρετήσῃς, μοὶ εἶπε, τὴν κυρίαν αὐτήν. Ἐδὼ σὲ περιμένω. Ἀναχωροῦμεν μετὰ δέκα λεπτά.

Ἔμεινα ὡς ἐνεός.

— Λοιπὸν, μοὶ εἶπεν ἀφ' οὗ στιγμάς τινας ἐπρόσμεινε· δὲν μ' ἐνόησας; Μένεις ἐκεῖ ὡς νὰ τὰ ἔχασες. Κάμε, τάχυνε.

Δὲν εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ μοὶ ὁμιλῇ αὐστηρῶς, καὶ ἀφ' ὅτου ἤμην πλησίον του, ποτὲ μετὰ τοιούτου τόνου δὲν μοὶ εἶχεν ὁμιλήσει.

Ἠγέρθην λοιπὸν νὰ ὑπακούσω, ἀλλὰ μηχανικῶς καὶ χωρὶς νὰ ἐννοῶ.

Ἀλλ' ἀφ' οὗ προὐχώρησά τινα βήματα, ἵν' ἀναβῶ εἰς τῆς κυρίας Μίλλιγαν,

— Εἴπατε λοιπὸν... ἠρώτησα.

— Εἶπα ὅτι μὲ χρειάζεσαι καὶ ὅτι κ' ἐγὼ σὲ χρειάζομαι, ἑπομένως ὅτι δὲν ἔχω διάθεσιν νὰ παραιτηθῶ τῶν δικαιωμάτων μου ἐπὶ σοῦ. Ἔμπρὸς, καὶ ἐπίστρεψον.

Τοῦτο μοὶ ἀπέδωκεν ὀλίγον θάρρος· διότι τοσοῦτον κατειχόμην ὑπὸ τῆς ἰδέας περὶ τοῦ ἐκθέτου παιδίου, ὥστε ἐνόμιζον ὅτι ἂν ὤφειλον ν' ἀναχωρήσω ἐντὸς δέκα λεπτῶν, αἰτία τούτου ἦτον ὅτι ὁ κύριός μου εἶχεν εἰπεῖ ὅ,τι ἐγνώριζε περὶ τῆς καταγωγῆς μου.

Ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμάτιον τῆς κυρίας Μίλλιγαν, εὗρον τὸν Ἀρθοὺρ ἰσχυρῶς κλαίοντα, καὶ τὴν μητέρα του κύπτουσαν ἐπ' αὐτοῦ νὰ τὸν παρηγορήσῃ.

— Δὲν εἶναι ἀληθὲς, Ῥεμή, ἀνέκραξεν ὁ Ἀρθοὺρ, ὅτι δὲν θ' ἀναχωρήσῃς;

Ἀλλ' ἀντ' ἐμοῦ ἀπήντησεν ἡ κ. Μίλλιγαν, ἐξηγήσασα ὅτι ὤφειλον νὰ ὑπακούσω.

— Ἐζήτησα παρὰ τοῦ κυρίου σου τὴν ἄδειαν νὰ σὲ κρατήσωμεν, εἶπε μετὰ φωνῆς ἥτις ἀνεβίβασε δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου, ἀλλὰ δὲν θέλει, καὶ τίποτε δὲν κατώρθωσε νὰ τὸν πείσῃ.

— Εἶναι κακὸς ἄνθρωπος! ἀνέκραξεν ὁ Ἀρθοὺρ.

— Ὄχι, κακὸς δὲν εἶναι, ἐξηκολούθησεν ἡ κυρία Μίλλιγαν· τῷ εἶσαι χρήσιμος, καὶ προσέτι νομίζω ὅτι τρέφει πρὸς σὲ ἀληθῆ ἀγάπην. Προσέτι δὲ ἐκφράζεται ὡς ἄνθρωπος τίμιος καὶ τῆς θέσεώς του ἀνώτερος. Ἰδοὺ τί μοὶ ἀπεκρίθη δικαιολογῶν τὴν ἄρνησίν του· «Ἀγαπῶ τὸ παιδίον τοῦτο καὶ μὲ ἀγαπᾷ. Ἡ τραχεῖα πεῖρα τοῦ βίου ἣν ἔλαβε μετ' ἐμοῦ θὰ τῷ εἶναι χρησιμωτέρα τῆς ἀνομολογήτου ὑπηρετικῆς θέσεως εἰς ἣν θὰ ἔζη ἐν μέσῳ ὑμῶν, καὶ χωρὶς νὰ θέλητε. Θὰ τῷ ἐδίδετε, ἀληθὲς, παιδείαν καὶ ἀγωγήν· θὰ διεπλάττετε τὸ πνεῦμα, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸν χαρακτῆρά του. Υἱός σας δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι· θὰ εἶναι υἱὸς ἐδικός μου, καὶ τοῦτο εἶναι προτιμότερον παρὰ νὰ εἶναι παίγνιον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ τέκνου σας, ὅσον καλῆς, ὅσον εὐγενοῦς διαθέσεως καὶ ἂν εἶναι αὐτό. Καὶ ἐγὼ θὰ τὸν διδάξω ἐπίσης».

— Ἀλλ' ἀφ' οὗ δὲν εἶναι ὁ πατὴρ τοῦ Ῥεμῆ! ἀνέκραξεν ὁ Ἀρθοὺρ.

— Πατὴρ του δὲν εἶναι, εἶναι ἀληθὲς, ἀλλ' εἶναι ὁ κύριός του, καὶ ἀνήκει εἰς ἐκεῖνον, ἀφ' οὗ οἱ γονεῖς του τῷ τὸν ἐξεμίσθωσαν. Πρὸς τὸ παρὸν πρέπει ὁ Ῥεμῆς νὰ τῷ ὑπακούσῃ.

— Δὲν θέλω νὰ φύγῃ ὁ Ῥεμής.

— Πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ τὸν κύριόν του. Ἐλπίζω νὰ μὴ εἶναι διὰ πολὺν καιρόν. Θὰ γράψωμεν εἰς τοὺς γονεῖς του, καὶ θὰ συνεννοηθῶ μετ' αὐτῶν.

— Ὤ! ὄχι! ἀνέκραξα.

— Πῶς ὄχι;

— Ὤ! ὄχι! Σᾶς παρακαλῶ.

— Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος, παιδίον μου.

— Ὤ! σᾶς παρακαλῶ. Δὲν εἶναι ἀληθές;

Εἶναι σχεδὸν βέβαιον ὅτι ἂν ἡ κ. Μίλλιγαν δὲν εἶχεν ὁμιλήσει περὶ τῶν γονέων μου, θ' ἀφιέρουν εἰς τοὺς ἀποχαιρετισμούς μας πολὺ περισσότερον καιρὸν τῶν δέκα λεπτῶν, ὅσα μοὶ εἶχε διατάξει ὁ κύριός μου.

— Δὲν εἶναι εἰς τὸ Χαβανόν ; ἐξηκολούθησεν ἡ κ. Μίλλιγαν.

Χωρὶς ν' ἀποκριθῶ, ἐπλησίασα τὸν Ἀρθοὺρ, τὸν ἔλαβον εἰς τὰς ἀγκάλας μου καὶ τὸν κατεφίλησα πολλάκις μεθ' ὅλης τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης ἣν πρὸς αὐτὸν ᾐσθανόμην. Ἔπειτα δὲ ἀποσπασθεὶς τῶν χειρῶν του εἰς ἃς μ' ἔσφιγγεν ἀσθενῶς, ἐπέστρεψα πρὸς τὴν κ. Μίλλιγαν, ἐγονάτισα ἐμπρός της, καὶ τῇ ἐφίλησα τὴν χεῖρα.

— Καλόν μου παιδίον ! εἶπε κλίνασα πρὸς ἐμέ· καὶ μ' ἐφίλησεν εἰς τὸ μέτωπον.

Τότε δ' ἠγέρθην μετὰ βίας, καὶ τρέχων πρὸς τὴν θύραν,

— Ἀρθοὺρ, ἔκραξα μετὰ φωνῆς ἣν ὁλοφυρμοὶ διέκοπτον, Ἀρθοὺρ, πάντοτε θὰ σ' ἀγαπῶ· καὶ ὑμᾶς, κυρία, ποτὲ δὲν θὰ σᾶς λησμονήσω.

— Ῥεμὴ, Ῥεμὴ, ἐφώναξεν ὁ Ἀρθούρ.

Ἄλλο δὲν ἤκουσα. Εἶχον ἐξέλθει καὶ κλείσει τὴν θύραν ὀπίσω μου.

Μετὰ μίαν στιγμὴν δὲ ἤμην πλησίον τοῦ κυρίου μου.

— Ἀναχωροῦμεν ! μοὶ εἶπε.

Καὶ ἐξήλθομεν τῆς Κέττης διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς Φροντινιάν.

Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἐγκατέλιπον τὸν πρῶτόν μου φίλον, καὶ ἐξετέθην εἰς συμφορὰς ἃς θ' ἀπέφευγον, ἂν, ἀπαισίου προλήψεως θῦμα, δὲν εἶχον ὑποκύψει εἰς φόβον ἀνόητον.

(Ἕπεται συνέχεια).

Η ΕΠΑΥΛΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΟΝΑΤΟΥ

Ὀλίγοι βεβαίως ἐκ τῶν περιηγητῶν, ὅσοι παρέμειναν ἐπί τινα χρόνον ἐν Φλωρεντίᾳ, ἵνα θαυμάσωσι τοὺς καλλιτεχνικούς της θησαυροὺς καὶ τὰ μαγευτικά της περίχωρα, ἠμέλησαν νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν ἔπαυλιν τοῦ πρίγκηπος Δεμίδωφ. Ἐν μόλις τέταρτον τῆς ὥρας ἀπέχουσα τῆς τοσκανικῆς μεγαλοπόλεως ἡ εὐρεῖα καὶ μεγαλοπρεπὴς ἔπαυλις τοῦ San Donato, ἀναπτύσσει ἐν μέσῳ τῆς χλοερᾶς πεδιάδος, ἥτις περιζωννύει τὰς Ἀθήνας τῆς Ἰταλίας, τὰ ἐκτεταμένα της δάση καὶ τοὺς ἀνθηροὺς της κήπους, τοὺς πορτοκαλλεῶνάς της καὶ τὰ ἀπέραντα αὐτῆς ὑελόστεγα θερμοκήπια, τὰς εὐφόρους ἀμπέλους καὶ τοὺς φοινικῶνάς της, τὰ ῥυάκια, τὰς νήσους της καὶ τὰ σπήλαιά της.

Θ' ἀπορήσῃ τις βεβαίως καὶ θὰ δυσπιστήσῃ ἀκούων, ὅτι κτῆμα ἰδιώτου συγκεντρώνει ἐντὸς τοῦ περιβόλου του λίμνας καὶ δάση, βράχους καὶ σπήλαια, φυτείας ἐκτεταμένας κύκλῳ ἀνακτόρων ἡγεμονικῶν, καὶ λειμῶνας εὐρεῖς πέριξ ἱπποστασίων περιλαμβανόντων πεντήκοντα ἵππους καὶ ἁμαξοστασίων στεγόντων τριάκοντα ἁμάξας ! Ὅταν δέ τις μάθῃ, ὅτι ἐντὸς τῶν ἀγροτικῶν ἐκείνων μεγάρων, δι' ἃ δεκάδας ὅλας ἑκατομμυρίων ἐδαπάνησεν ὁ πρίγκηψ Ἀνατόλιος Δεμίδωφ ἐκ τῆς μυθώδους αὐτοῦ καὶ σχεδὸν ἀνυπολογίστου περιουσίας, ἐκρύπτοντο μέχρι πρὸ μικροῦ ἔτι καλλιτεχνικοὶ θησαυροὶ καὶ ἱστορικὰ κειμήλια δημοπρατηθέντα πρὸ ἑνὸς μόλις μηνὸς ἀντὶ πέντε σχεδὸν ἑκατομμυρίων φράγκων, θέλει ὑποθέσει ἴσως, ὅτι μυθολογικόν τι μᾶλλον ἀποκύημα φαντασίας ἀνατολικῆς, ἢ ὑπαρκτόν τι καὶ ἀνθρώπινον κατασκεύασμα ἦσαν τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα, ὧν ἄλλα μὲν διεσκόρπισεν ἤδη ἀνὰ πᾶσαν τῆς Εὐρώπης γωνίαν τὸ σφυρίον τῶν δημοπρατῶν, ἄλλα δὲ θὰ ἐξανεμώσῃ—τίς οἶδε—ταχέως ἡ ἀφιλόκαλος ἀμέλεια τῶν νέων κτητόρων.

Καὶ ὅμως πάντα ἐκεῖνα τὰ θαυμάσια ἦσαν πράγματα ὁρατὰ καὶ ἁπτὰ οὕτως εἰπεῖν, καὶ ἄλλα μὲν αὐτῶν παρήχθησαν ἐκ τοῦ μηδενὸς διὰ τοῦ ἀμυθήτου πλούτου καὶ τῆς φιλοκάλου ἰδιοτροπίας ἑνὸς μόνου ἀνθρώπου, ἄλλα δὲ συνήχθησαν διὰ κόπου μακροῦ καὶ ἀγώνων ἀνενδότων ἀπὸ πάσης γωνίας τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, καὶ ἀπετέλουν κειμήλια ἀπαράμιλλα, ἅτινα ἐφθόνουν καὶ αὐτὰ τὰ πλουσιώτατα τῆς Εὐρώπης μουσεῖα.

Ὁ θαυματουργὸς οὗτος ἀνὴρ δὲν ἦτο ὁ σημερινὸς ἰδιοκτήτης τῆς ἐπαύλεως τοῦ Ἁγίου Δονάτου. Οὗτος ἠρκέσθη ἁπλῶς νὰ γεννηθῇ ἔγγονος καὶ ἀνεψιὸς δύο μυριοπλούτων καὶ φιλοκάλων ἀνδρῶν, τοῦ Νικολάου καὶ τοῦ Ἀνατολίου Δεμίδωφ, νὰ φάγῃ ὅσα ἠδυνήθη πλείονα ῥοῦβλια ἐκ τῆς κληρονομίας των ἐν Παρισίοις, διανέμων αὐτὰ εἰς ἵππους καὶ εἰς συμπότας θήλεις μᾶλλον ἢ ἄρρενας, καὶ νὰ πωλήσῃ—ὡς ἐπώλησε πρὸ μικροῦ—ὅσα δὲν ἐτρώγοντο αὐτούσια.

Ὁ πρῶτος δημιουργὸς τῶν θαυμάτων τοῦ Ἁγίου Δονάτου ὑπῆρξεν ὁ πρίγκηψ Νικόλαος Δεμίδωφ, μεγάπλουτος Ῥῶσος κτηματίας, ἀγνοῶν ἀκριβῶς τὴν ἔκτασιν τῶν γαιῶν του καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν μουζίκων του, βαρυνθεὶς δ' ἐπὶ τέλους τοὺς πάγους τοῦ Νέβα, καὶ μετοικήσας εἰς Ῥώμην περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος. Ἐκεῖ ἐσκόρπισεν ἀφθόνῳ τῷ θυλάκῳ τὰ ῥοῦβλιά του καὶ τῆς καρδίας του τὰς ὀρέξεις εἰς καλλιτέχνας καὶ ἠθοποιοὺς καὶ παρασίτων στίφος ὁλόκληρον, οὐδέποτε μετρῶν ὅ,τι ἔδιδε πρὸς ὅ,τι ἐλάμβανεν, ἴδιον συντηρῶν θεατρικὸν θίασον ἐντὸς τοῦ ἡγεμονικοῦ του μεγάρου, αὐλὴν ἔχων περὶ ἑαυτὸν μουσικῶν καὶ ζωγράφων, καὶ στρατιὰν σιτίζων ὅλην ὑπηρετῶν. Ἀναγκασθεὶς μετά τινα ἔτη νὰ καταλίπῃ τὴν Ῥώμην, ὅπου ἡ ἡγεμονικὴ αὐτοῦ χλιδὴ καὶ μεγαλοπρέπεια εἶχεν ἀρχίσει νὰ κινῇ τὴν ζηλοτυπίαν τῆς παπικῆς αὐλῆς, μετῴκησεν εἰς Φλωρεντίαν, καὶ ἠγόρασε τὴν ἔπαυλιν τοῦ San-Donato, τερπνὴν ἀγροικίαν, κειμένην εἰς τὰ πρόθυρα σχεδὸν τῆς τοσκανικῆς πρωτευούσης, εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ἀπὸ τῆς πύλης al Prato, ἐπὶ τῆς ἀγούσης εἰς Πιστωρίαν (Pistoja) λεωφόρου.

Ἡ ἔπαυλις αὕτη μετεβλήθη βαθμηδόν, ὑπὸ τὸ ἄφθονον χρυσοῦν ῥεῦμα, ὅπερ ἔῤῥεεν ἀπὸ τῶν θυλακίων τοῦ πρίγκηπος, εἰς μαγευτικὸν ἀληθῶς ἐνδιαίτημα, ὅπου τὰ θαυμάσια τῆς περιοχῆς κάλλη ἠμιλλῶντο πρὸς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν σπάνιν τῶν καλλιτεχνικῶν θησαυρῶν καὶ κειμηλίων, ἅτινα κατ' ὀλίγον ἐσωρεύθησαν ἐντὸς τῶν πολυτελῶν ἐκείνων αἰθουσῶν. Εἰκόνες καὶ ἀγάλματα, παλαιὰ περίγλυφα σκεύη καὶ ἐγκόλπια ὀνομαστῶν κτητόρων, κύλικες ἐκ λίθων πολυτίμων, λυχνοῦχοι ἐξ ἀργύρου σφυρηλάτου, ἀγγεῖα ἐκ γρανίτου καὶ τράπεζαι ἐκ μωσαϊκοῦ, παροψίδες χρυσαῖ καὶ ὡρολόγια ἀλαβάστρινα, πᾶν ὅ,τι τέλος εἶχεν ἀξίαν ἱστορικὴν ἢ καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπωλεῖτο, ἠγοράζετο πάραυτα ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος Νικολάου, ὅστις οὐδέποτε ἠρώτα τὴν τιμήν, εἰμὴ μόνον ὅτ' ἐπρόκειτο νὰ πληρώσῃ.

Ἐν τῇ ἐπαύλει ταύτῃ κατέλυσε τὸν βίον, ἐν ἔτει 1828, ὁ Νικόλαος Δεμίδωφ, καὶ ἐν τῇ ἐπαύλει ταύτῃ ἐπίσης ὁ διάδοχος καὶ κληρονόμος του Ἀνατόλιος Δεμίδωφ ἐνυμφεύθη, ἐν ἔτει 1840, τὴν πριγκήπισσαν Ματθίλδην, θυγατέρα τοῦ Ἱερωνύμου Ναπολέοντος, καὶ θείαν τοῦ Λουδοβίκου Ναπολέοντος, ὅστις ἔμελλε βραδύτερον νὰ καθίσῃ ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τῆς Γαλλίας θρόνου. Ἀλλ' ἡ μέλλουσα τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γαλλίας θεία, ἧς ὁ σκανδαλώδης ἐν Παρισίοις βίος τοσοῦτον βραδύτερον ἐζημίωσε τὴν Β' αὐτοκρατορίαν, βραχὺν μόνον χρόνον ἐκόσμησε διὰ τῆς παρουσίας αὐτῆς τὰ πολυτελῆ τοῦ συμβίου της μέγαρα. Ἀποφασίσασα νὰ καταλίπῃ τὴν συζυγικὴν στέγην ἐν συνοδείᾳ τοῦ κόμητος Νιούβερκερκ, ἀπέδρα κρύφα καὶ μετέβη εἰς Παρισίους, ὅπου ἔζησε μακρὰ ἔτη διὰ τῆς ἁδρᾶς συντάξεως, ἥν, τῇ μεσιτείᾳ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσίας, κατώρθωσε ν' ἀποσπάσῃ παρὰ τοῦ συζύγου της.

Τὸ οἰκογενειακὸν τοῦτο ἀτύχημα ἐνέπνευσεν ἴσως ἔτι βαθύτερον εἰς τὸν πρίγκηπα Ἀνατόλιον τὴν ἀγάπην τοῦ μονήρους βίου, καὶ προσήλωσεν αὐτὸν ἔτι μᾶλλον εἰς διακόσμησιν καὶ ἐξωραΐσιν τῆς ἐπαύλεως τοῦ Ἁγίου Δονάτου, ἧς καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον ἠσχολήθη ν' αὐξήσῃ τοὺς καλλιτεχνικοὺς θησαυρούς.

Οὕτω δὲ ἐκ τοῦ ἀκενώτου πλούτου τῶν Δεμίδωφ κατηρτίσθη τὸ μοναδικὸν ἐκεῖνο μουσεῖον, ὅπερ ἀκόπως ἐκληρονόμησε πρό τινων ἐτῶν καὶ ἀπαθῶς ἐπώλησε πρό τινων μηνῶν ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Ἀνατολίου Παῦλος Δεμίδωφ.

Ἡ ἀναγγελία τῆς ἐκποιήσεως τοῦ Ἁγίου Δονάτου καὶ ἰδίως τῶν πολυειδῶν αὐτοῦ κειμηλίων προὐξένησεν ἀληθῆ πάταγον ἐν Εὐρώπῃ, καὶ βαθεῖαν παρήγαγε συγκίνησιν οὐ μόνον εἰς τῶν καλλιτεχνημάτων τοὺς ἐραστὰς καὶ τοὺς πλουσίους συλλογεῖς, τοὺς ἀφειδῶς καὶ ἰδιοτρόπως δαπανῶντας τὸν χρυσὸν αὐτῶν χάριν μιᾶς εἰκόνος τοῦ Tenier ἢ μιᾶς προχοΐδος τοῦ Cellini, ἀλλὰ καὶ εἰς Κυβερνήσεις ἔτι καὶ εἰς μουσείων διευθυντάς. Ἑβδομάδας δὲ ὅλας πρὸ τῆς δημοπρασίας συνέῤῥεον εἰς τὴν ἔπαυλιν τοῦ πρίγκηπος Δεμίδωφ οἱ περίεργοι καὶ οἱ μέλλοντες ἀγορασταί, ἐκλιπαροῦντες τῆς εἰσόδου τὴν ἄδειαν, καὶ ἐν μιᾷ μόνῃ ἡμέρᾳ οἱ ἐπισκέπται ὑπερέβησαν τοὺς πεντακισχιλίους.

Ἀντὶ πάσης λεπτομεροῦς περιγραφῆς τῆς πωλήσεως καὶ τῶν πωληθέντων, ἥτις ἤθελε βεβαίως ὑπερβῆ τὰ στενὰ ὅρια τῆς *Ἑστίας*, ἀρκούμεθα ἐρανιζόμενοι ἐκ τοῦ παρισινοῦ *Χρόνου* τὰς ἑξῆς ὀλίγας περικοπὰς ἄρθρου μακροῦ, γραφέντος ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς δημοπρασίας τῶν θησαυρῶν τοῦ Ἁγίου Δονάτου.

«Πάντα θέλουσι πωληθῆ διὰ πλειστηριασμοῦ· πίνακες ἀρχαῖοι, ὀρειχάλκινα καλλιτεχνήματα, σκεύη ἀργυρᾶ, μιλτόχριστα κεραμουργήματα τῶν Robbia, ἀργιλλόπλαστα τῆς Βιέννης, τῆς Νεαπόλεως καὶ τῆς Βενετίας, ὑφάσματα παλαιὰ, εἰκόνες καὶ γλυπτὰ ἔργα τῶν νεωτέρων χρόνων, ἅμαξαι, ἱπποσκευαί, οἶνοι, βιβλία καὶ ἔπιπλα. Πάντα, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν σπανίων φυτῶν, ἅτινα κοσμοῦσι τὰ θερμοκήπια, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἐπίπλων τῶν παραρτημάτων. Ἡ ἔπαυλις δ' αὐτὴ, μεθ' ὅλης τῆς ἐκ τετρακοσίων στρεμμάτων περιοχῆς της, τῶν δασῶν αὐτῆς καὶ τῶν ἀγροκηπίων, τῶν ἱπποφορβείων καὶ τῶν σταύλων καὶ τῶν ἁμαξοστασίων της, μεθ' ὅλων αὐτῆς τῶν ῥυάκων καὶ τῶν νήσων καὶ τῶν σπηλαίων της, τῶν πτηνοτροφείων της καὶ τῶν λουτρώνων, τῶν κήπων αὐτῆς καὶ τῶν πρασιῶν, τῶν ἀνθώνων καὶ τῶν δρυμῶν της, θέλει πωληθῆ δι' ἰδιαιτέρας συμφωνίας καὶ ἄνευ πλειστηριασμοῦ.

«Ὁ κατάλογος τῶν ἐκποιηθησομένων ἀντικειμένων, περιέχων εἰκόνας αὐτῶν θαυμασίως ἐπεξειργασμένας, ἐτυπώθη εἰς ὀλίγα μόνον ἀντίτυπα. Δὲν ἐξετέθη δὲ εἰς πώλησιν, ἀλλὰ διενεμήθη μόνον εἰς τοὺς ἐκ τῶν προτέρων ἐγγραφέντας συνδρομητὰς, καὶ τὸ προϊὸν τῶν συνδρομῶν θέλει διατεθῆ ἐξ ἡμισείας ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς Φλωρεντίας καὶ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς προσόψεως τῆς φλωρεντινῆς μητροπόλεως. Χάρις εἰς τὸν κατάλογον αὐτόν, ὅστις δὲν θέλει βραδύνει βεβαίως νὰ ὑπερτιμηθῇ, δύναταί τις ἀκόπως νὰ διατρέξῃ τὸ μέγαρον τοῦ Ἁγίου Δονάτου ὁλόκληρον, ἀπὸ τοῦ πυλῶνος τοῦ ἰσογείου μέχρι τῶν ὑπηρετικῶν δωματίων. Αἱ πλεῖσαι τῶν αἰθουσῶν ὀνομάζονται ἀπὸ τοῦ περιεχομένου των: Αἴθουσα τοῦ Greuze, Αἴθουσα τῶν μωσαϊκῶν, Δωμάτιον τῶν παλαιῶν ἐπικρόκων τῆς Γενούης, Μεγάλη Αἴθουσα τοῦ Κανόβα, κλ.

«Ἐνώπιον τοῦ περιστυλίου ἀπαντᾷ τις ἀμέσως κρήνην παλαιὰν ἐκ λευκοῦ διαστίκτου μαρμάρου, ἧς τοὺς τριπλοῦς ἐκ φλωρεντινοῦ ὀρειχάλκου κρουνοὺς ἀποτελοῦσι τρίτωνες κρατοῦν-

τες φανταστικὰς χελώνας. Τοῦ δὲ εἰσερχομένου τὸ βλέμμα θαμβοῦσιν εὐθὺς αἱ μεγάλαι χρυσοῦφαντοι αὐλαῖαι τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος, τὰ φλαμανδικὰ κεντήματα τοῦ δεκάτου ἑβδόμου, οἱ κιλλίβαντες τῆς ἐποχῆς τοῦ ΙΣ' Λουδοβίκου, αἱ ἐκ μαρμάρου προτομαί, τὰ ἐκ μαλαχίτου ἀγγεῖα, καὶ οἱ πίνακες τῆς νέας ἰταλικῆς σχολῆς. Ἐν μέσῳ τῶν πολυτίμων ἐκείνων σκευῶν διακρίνει τις ἐξ ἀνακλιντῆρας καὶ ἐξ καθίσματα ἐκ γεγλυμμένου ἐπιχρύσου ξύλου, κοσμούμενα διὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀετοῦ, καὶ προερχόμενα ἐκ τοῦ μεγάρου τοῦ Α' Ναπολέοντος ἐν τῇ νήσῳ Ἔλβᾳ. Πλὴν αὐτῶν ὁ πρίγκηψ Ἀνατόλιος εἶχεν ἱδρύσει ἐν τῷ Ἁγίῳ Δονάτῳ ἀληθὲς ναπολεόντειον Μουσεῖον, ἐν ᾧ ὁλόκληρος σχεδὸν ἐκπροσωπεῖται ἡ τῶν Βοναπαρτῶν γενεά. Οὕτως ὑπάρχουσιν ἀναγεγραμμένα καὶ ἠριθμημένα ἐν τῷ καταλόγῳ: τρίχες τοῦ Α' Ναπολέοντος, τοῦ βασιλέως τῆς Ῥώμης, τοῦ βασιλέως Ἰωσήφ, εἰς ὁδοὺς τοῦ Α' Ναπολέοντος, παιδός, χαρτοπίεστρον ἐκ τεμαχίου ἀμμοκονιάματος τοῦ τάφου τῆς Ἁγίας Ἑλένης, καὶ τὸ σύμβολον ὅπερ ἔφερεν ὁ Ναπολέων ἐν ἔτει 1814, ὅτε ἀφίκετο εἰς Porto-Ferrajo...

»Μακρὰς ὥρας δύναταί τις νὰ δαπανήσῃ φυλλομετρῶν τὸν κατάλογον, οὗτινος μέγιστον μέρος κατέχουσιν ἰδίως οἱ πίνακες. Ἔργα τοῦ Rembrandt, τοῦ Tenier, τοῦ Ruysdaël, τοῦ Van Dyck, τοῦ Rubens, τοῦ Τιτιανοῦ, τοῦ Κορρεγίου, καὶ ἄλλων νεωτέρων πληροῦσι τὰς πινακοθήκας τῆς ἐπαύλεως Δεμίδωφ· ἀφθονοῦσι δὲ μάλισα οἱ πίνακες τῆς φλαμανδικῆς Σχολῆς. Ἐκτὸς δὲ τῶν καλλιτεχνικῶν αὐτῶν ἀριζουργημάτων, βρίθουσιν ἐντὸς τῶν αἰθουσῶν τοῦ Ἁγίου Δονάτου κειμήλια ἱστορικά, σπάνια καὶ βαρύτιμα, ὁποῖα ἐν παραδείγματι ὁ νυμφικὸς νάρθηξ, ὃν ὁ ΙΔ' Λουδοβίκος παρήγγειλεν εἰς Boule ἐπὶ τῷ γάμῳ τοῦ μεγάλου Δελφῖνος, καὶ τὸ ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΣΤ' σχεδιασθὲν καὶ εἰς τὴν μνήσθν αὐτοῦ ἔτι Μαρίαν Ἀντωνιέτταν προσενεχθὲν μουσικὸν ἀναλόγιον ἐκ σφυρηλάτου καὶ ἐκτύπου σιδήρου».

Τοιαύτη ἐν ὀλίγοις ἡ ἡγεμονικὴ ἐκείνη ἔπαυλις, ἧς τὸ περιεχόμενον διεσκορπίσθη ἤδη ἔνθεν κἀκεῖθεν, ἁρπαγὲν ἐναμίλλως ὑπὸ τῶν εὐρωπαϊκῶν μουσείων καὶ τῶν πλουσίων συλλογέων.

Σημειοῦμεν ἐν πέλει τῶν ὀλίγων τούτων γραμμῶν, ὅτι ἡ πώλησις τῶν εἰκόνων ἀπέφερε πλείονα τῶν τριῶν ἑκατομμυρίων φράγκων καὶ διήμερος δημοπρασία μέρους μόνον τῶν λοιπῶν κειμηλίων ἐν περίπου καὶ ἥμισυ ἑκατομμύριον. Α.

Η ΚΑΚΗ ΣΚΕΨΙΣ

εἶνε ὁ πρόλογος τῆς κακῆς πράξεως.

Μὲ ὅλας τὰς θεωρίας τῶν σοφῶν καὶ τοὺς ἀγῶνας τῶν φιλανθρώπων, ἀκόμη δὲν εὑρέθη ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ φάρμακον τῆς μέθης. Εἰς μάτην μετεχειρίσθησαν ὅλα τὰ συνήθη μέσα, ὅπως ἀποσοβηθῇ τὸ φάσμα τοῦτο μὲ τοὺς πυριφλεγεῖς ὀφθαλμοὺς, ὅπερ παρακωλύει τὴν πορείαν τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ σταματᾷ τὴν πρόοδον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Αἱ καταστροφαὶ, ὅσας ἐπιφέρει τὸ πάθος τοῦτο εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις τοῦ λαοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ, εἶνε τοσαῦται καὶ τοιαῦται, ὥστε ἐπὶ τέλους ἐδέησε νὰ προσέλθῃ καὶ αὐτὴ ἡ κυβέρνησις ἐπίκουρος εἰς τὰς μέχρι τοῦδε ἀνισχύρους προσπαθείας τῶν ἰδιωτῶν. Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νέου νόμου, ὅστις, ἐπιψηφισθεὶς ὑπὸ τοῦ Κοινοβουλίου, ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου τοῦ 1880 ἔτους, πᾶς ὅστις φωραθῇ ἔκδοτος εἰς τὸ πάθος τῆς μέθης, θέλει ἐγκλείεται εἰς ἀποχωρητήριον ὡς φρενοβλαβὴς, ὅπου θέλει ἐπιβλέπεται, νοσοκομεῖται, καὶ, εἰ δυνατὸν, θεραπεύεται ἐντὸς ἑνὸς ἔτους. Ἀλλ' ὅπως διὰ τοῦ νόμου τούτου, ὅστις ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται αὐθαίρετος, μὴ παραβλάπτηται ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία, ἡ τόσον προσφιλὴς εἰς πάντα Ἄγγλον, εἶνε ἀνάγκη πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σωτηρίου τούτου ἀποκλεισμοῦ, νὰ γείνῃ ἡ αἴτησις τῆς φυλακίσεως ὑπὸ τῶν γονέων ἢ τῶν γειτόνων τοῦ πάσχοντος, οἵτινες ὀφείλουσι ν' ἀποδείξωσι τὸ πάθος τοῦ κατηγορουμένου, ἐκτὸς ἐὰν ὁμολογήσῃ τοῦτο αὐτὸς οὗτος. Αἱ δυσκολίαι ὅμως, ὅσας ὁ νόμος οὗτος θέλει ἀπαντήσῃ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ, θέλουσι καταστήσῃ αὐτὸν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἄχρηστον.

Ὁ ἰατρὸς Ῥίχαρδστον, εἷς τῶν ἐνθέρμων θιασωτῶν οὐ μόνον τῆς ἐγκρατείας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀπολύτου ἀπὸ τῶν ποτῶν ἀποχῆς, εὑρίσκεται πρό τινος, ὅπως καὶ ὁ περὶ μεθύσων νόμος, περιπεπλεγμένος εἰς ἀδιέξοδον δίλημμα ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ σὶρ Οὐάλτερ Τρεβέλυαν, ὅστις, ἐκ λεπτῆς τινος εἰρωνείας ἀγόμενος, ἐκληροδότησεν εἰς τὸν ἰατρὸν ὁλόκληρον ἀποθήκην, περιέχουσαν οἴνους σπανιωτάτους καὶ πολυτιμοτάτους. Τοιουτοτρόπως δ' ὁ ἰατρὸς εὑρίσκεται ἐκτεθειμένος εἰς πειρασμὸν ὄχι μικρότερον ἐκείνου, εἰς ὃν ἐξετέθη ὁ ἅγιος Ἀντώνιος. Ἀλλ' ὁ κληρονόμος, ὅπως καὶ ὁ ἅγιος, κατώρθωσε νὰ μὴ ὑποκύψῃ εἰς τὸν πειρασμὸν, καὶ διὰ τῶν ἐφημερίδων παρακαλεῖ πάντα ὅστις ἔχει καρδίαν καὶ συνείδησιν, νὰ τὸν συμβουλεύσῃ τί εἶνε τὸ καλίτερον νὰ κάμῃ τὸν θησαυρόν του. Νὰ τὸν καταστρέψῃ, θὰ εἶνε ἁμαρτία· ἐὰν τὸν πωλήσῃ, θὰ κινδυνεύσῃ ἐκεῖνος, ὅστις θὰ τὸν ἀγοράσῃ· ἐὰν τὸν φυλάξῃ, κινδυνεύει ὁ ἴδιος. Ἀφίνομεν τὸν ἀναγνώστην νὰ φαντασθῇ εἰς ποίαν ἀδιέξοδον ἀλληλογραφίαν περιεπλάκη τοιουτοτρόπως ὁ ἀπερίσκεπτος ἰατρός, ὁ μὴ γνωρίζων πῶς νὰ διαθέσῃ τὸν πλοῦτόν του, καὶ συμβουλευθεὶς περὶ τούτου τὸ δημόσιον. Ὡς ἦτο ἐπόμενον, τὰ νοσοκομεῖα, αἱ φιλόπτωχοι ἑταιρίαι, οἱ ἀσθενεῖς, ἔσχον ἐκ περιτροπῆς τοὺς ἐνθέρμους των συνηγόρους. Ἀλλὰ πῶς νὰ διανείμῃ ὁ ἰατρὸς εἰς τοὺς πτωχοὺς δηλητήριον, τὸ ὁποῖον κατὰ

τὴν θεωρίαν αὐτοῦ διαφθείρει τὸ αἷμα καὶ αὐτῶν τῶν κάλλιστα τρεφομένων ἀνθρώπων, καὶ αὐτῶν τῶν πλέον ἱκανῶν ν' ἀντισταθῶσι πρὸς αὐτό; Νὰ πωλήσῃ τοὺς οἴνους, καὶ τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν νὰ τὸ μοιράσῃ εἰς τοὺς πτωχοὺς, τοῦτο σημαίνει κατὰ τὸν διδάκτορα Ῥίχαρδσον νὰ κάμῃ τὸ κακὸν χάριν τοῦ καλοῦ, ὥστε ἡ ἀμηχανία τοῦ δυστυχοῦς κληρονόμου ἔρθασεν εἰς τὸ ἔπακρον, καὶ προτιμᾷ νὰ φυλάξῃ μᾶλλον τὸν οἶνόν του, μὲ ὅλας τὰς δυσχερείας, ὅσας τῷ προξενεῖ, παρὰ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν διάδοσιν ἐγκλήματος, ἐπίσης φοβεροῦ κατ' αὐτὸν ὅπως καὶ ἡ μέθη.

***

ΠΑΛΗ ΕΝ ΤΩΙ ΒΥΘΩΙ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

Ἐν Βελφάστῃ Ἄγγλος δύτης ὑπέστη ἐσχάτως ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης φοβερὰν πάλην πρὸς τεράστιον πολύπουν. Ἰδοὺ δὲ πῶς διηγεῖται ὁ δύτης τὴν πάλην του ταύτην κατὰ τοὺς *Καιροὺς*.

Μόλις ἔχωσα τὴν χεῖρα ἐντὸς κοιλότητός τινος βραχώδους, καὶ ᾐσθάνθην καταληφθεῖσαν αὐτὴν ὑπὸ πράγματός τινος. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ νερὰ ἕνεκα τοῦ βορβόρου εἶχαν θολώσει, ἔμεινα ἱκανὰ λεπτὰ, χωρὶς νὰ δυνηθῶ νὰ διακρίνω τίποτε. Μετ' ὀλίγον τὰ νερὰ ἐκαθάρισαν ὀλίγον, καὶ τότε εἶδα μετὰ φρίκης ὅτι ἡ προβοσκὶς μεγάλου πολύποδος εἶχε περιτυλιχθῆ εἰς τὸν βραχίονά μου, ὡς ὁ ὄφις *βόας*. Συγχρόνως δὲ προσήρμοσεν ἐπὶ τοῦ πήχεος καί τινα τῶν θηλαστηρίων του, ὅπερ μοὶ ἐπροξένησεν ὄχι μικρὰν ὀδύνην. Ἐνόμισα ὅτι ἡ χείρ μου ἐθραύετο, ἀλλ' ὅσῳ μᾶλλον ἐπροσπάθουν ν' ἀποσύρω τὴν χεῖρα, τόσον πλειότερον καὶ ὁ πόνος ηὔξανεν. Ἐδυσκολεύθην τὰ μέγιστα νὰ κρατήσω τοὺς πόδας μου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, διότι τὸ ὕδωρ παρεισχωρῆσαν εἰς τὸ μηχάνημά μου τὸ εἶχε φουσκώσῃ καὶ ἐλαφρύνει. Ἐὰν ἔχανα τὸ ἔδαφος ὑπὸ τοὺς πόδας μου, ἤμην χαμένος, διότι εὐθὺς μετ' ὀλίγον θὰ ἐλιποθύμουν. Ἐὰν πάλιν ἔκαμνα σημεῖον νὰ μὲ ἀνασύρουν, τὸ θηρίον θὰ ἐκράτει καλὰ, καὶ ἐγὼ θὰ ἐκινδύνευα νὰ μοῦ ἀποσπασθῇ ὁ βραχίων. Ἔφερα μετ' ἐμαυτοῦ σφυρίον, ἀλλὰ μὲ τὴν χεῖρα, ἥτις ἔμενεν ἐλευθέρα, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὸ λάβω καὶ νὰ τὸ μεταχειρισθῶ κατὰ τοῦ πολύποδος. Πέντε πόδας μακρὰν τοῦ μέρους, ὅπου εὑρισκόμην, ἦτο σιδηροῦς μοχλὸς, τοῦτον δὲ κατώρθωσα νὰ προσελκύσω πλησίον μου διὰ τοῦ ποδὸς, καὶ νὰ τὸν λάβω ἔπειτα μὲ τὴν ἀριστερά. Τότε ἤρχισεν ὁ ἀγών. Ἐκτύπουν μὲ ὅλην μου τὴν δύναμιν, ἀλλ' ὅσον πλειότερον ἐκτύπουν, τόσον πλειότερον καὶ μὲ περιέσφιγγε τὸ τέρας, ὥστε ἐπὶ τέλους ὁ βραχίων εἶχεν ἀπονάρκωθῇ καὶ ἦτο ἀναίσθητος. Ἐν τούτοις ἐξηκολούθουν νὰ κτυπῶ, καὶ ἐπὶ τέλους ᾐσθάνθην ὅτι τὸ περίσφιγμα ἤρχισε νὰ χαλαρώνεται, ἀλλ' ἐντελῶς δὲν ἀπηλλάγην, εἰμὴ ἀφ' οὗ κατεξέσχισα εἰς πολλὰ τεμάχια τὴν προβοσκίδα, ἥτις μ' ἐκράτει. Τὸ ζῶον ἀφῆκε τότε τὸν βράχον, ὅπου ἦτο προσηλωμένον, καὶ ἐγὼ τότε τὸ ἐπῆρα. Εἶχα καθ' ὁλοκληρίαν ἀποκάμῃ, διότι ἡ πάλη αὕτη διήρκεσε πλέον τῶν εἴκοσι λεπτῶν. Ἀνῆλθον ἔπειτα εἰς τὴν ἐπιφάνειαν φέρων τὸ ζῶον, ἢ μᾶλλον ἓν μέρος τοῦ ζῴου. Εἶχε διάμετρον ὀκτὼ ποδῶν, καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ τοιουτοτρόπως πέντε ἢ ἓξ ἀνθρώπους. Ω.

ΟΙ ΠΤΕΡΩΤΟΙ ΜΕΘΥΣΟΙ

Ἐν τῇ πλήρει εὐφυΐας διατριβῇ αὐτοῦ περὶ τῶν ἀξιοπεριέργων ἀντικειμένων τῆς ἐπιστήμης τῇ δημοσιευθείσῃ διὰ τῆς *Ἑσπέρας*, ὁ κ. Κάρολος Λετὸρτ περιγράφει χαριέντως τὴν ἐκ τῆς οἰνοπνευματοποσίας μέθην κατοικιδίων τινῶν ζῴων.

Παρετηρήθησαν, λέγει, ζῷα ἔκδοτα εἰς τὴν μέθην, ὄχι ἐξ ἰδίας προαιρέσεως, οὐδ' ἐξ ἐμφύτου εἰς αὐτὰ διαφθορᾶς καὶ ἐξαχρειώσεως—ἐκτὸς ὀλιγίστων τινῶν ἐξαιρέσεων. Τὸ κακὸν τοῦτο προῆλθεν ἁπλούστατα ἐκ τοῦ ὅτι πειραματικοὶ φυσιοδίφαι ἀνηλεεῖς ἐξώθησαν εἰς τὴν κραιπάλην ἐκ προμελέτης καὶ ἐν ὀνόματι τῆς ἐπιστήμης ἐντίμους καὶ χρηστοὺς κύνας, κονίκλους, πρὸ πάντων δὲ ὀρνίθια φύσει νηφάλια, καὶ κατώρθωσαν νὰ καταστήσωσι τὰ πτωχὰ ταῦτα ζῷα φοβεροὺς κρασοκανάτας.

Σημειωτέον δ' ἐν παρόδῳ, ὅτι τοιουτοτρόπως κατωρθώθη ν' ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ ἐρυθρὰ ρίς, τὸ σύνηθες προσὸν καὶ ἐγκαλλώπισμα τῶν ἐν ἀνθρώποις κρασοπατέρων, ἔχει τὸ ἀντίστοιχόν της καὶ εἰς τὰς ὄρνιθας.

Ἀλέκτωρ νέος, παρ' ᾧ ἀνέπτυξαν κακοήθως τὰς ἕξεις τῆς οἰνοφλυγίας, καὶ ὅστις ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀτόπως καὶ ἀπρεπῶς ἐσήκωνε τὸν ἀγκῶνά του καὶ ἔσφιγγεν ἀπὸ μίαν, εἶδεν ἐντὸς ὀλίγου τὸ λόφιόν του ἀναπτυσσόμενον ἐπέκεινα παντὸς μέτρου. Ἐν δὲ τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν ἐπαρουσιάσθησαν πρὸ δύο ἐτῶν ὀρνίθια, τῶν ὁποίων ἡ ἀσθενικὴ ἐξόγκωσις τῶν μελῶν τούτων, προελθοῦσα ἐκ τῶν αὐτῶν αἰτίων τῆς ἐκδιαιτήσεως καὶ ἀκολασίας, κατήγγελλε διαρρήδην αὐτὰ εἰς ὅλας τὰς αὐστηρότητας τοῦ περὶ μέθης νόμου.

Καὶ ἄκοντες ἀναμιμνησκόμεθα βλέποντες τὰ ζῷα ταῦτα τοὺς Εἵλωτας, οὓς ἐμφοροῦντες οἴνου περιῆγον ἔπειτα διὰ τῶν ἀγυιῶν οἱ παλαιοὶ Σπαρτιᾶται αἰσχρῶς ἐκ τῆς μέθης ταλαντευομένους, πρὸς διδασκαλίαν καὶ σωφρονισμὸν τῆς νεολαίας. Κυρία Ε**

Ὡραῖον ἀπόφθεγμα τοῦ ἀρχαίου Ἕλληνος φιλοσόφου Καρνεάδου εἶνε καὶ τὸ ἑξῆς: Οἱ μεγάλοι δὲν μανθάνουσι καλῶς ἄλλο τι παρὰ τὸ ἱππεύειν, τοῦτο δὲ διότι οἱ ἵπποι δὲν τοὺς κολακεύουσι.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δούκος

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

446.

Αἱ τῆς αἰσχύνης καὶ τῆς ζηλοτυπίας ἀλγηδόνες εἶναι καθ' ὑπερβολὴν ὀξεῖαι, διότι ἡ ματαιότης δὲν χρησιμεύει πρὸς ἀνακούφισιν αὐτῶν.

447.

Τὸ πρεπόντως προσφέρεσθαι ὁ ἐλάχιστος εἶναι νόμος, τοὺς πλείστους ὅμως ἔχει ὀπαδούς.

448.

Ὁ ὀρθὸς νοῦς εὐχερέστερον μὲν ἕπεται, δυσχερέστερον δὲ ἡγεῖται τῶν ἐχόντων νοῦν διεστραμμένων.

449.

Ὅταν ἡ τύχη ἀπροσδοκήτως ἀναφέρῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς θέσιν ὑψηλὴν, εἰς ἣν οὔτε αὐτὴ κατὰ βαθμοὺς αὐτὸν ὕψωσεν, οὔτε αὐτὸς διὰ τῆς ἐπιτυχίας τῶν ἐλπίδων αὐτοῦ ἀνέβη, σχεδὸν ἀδύνατον εἶναι νὰ στηριχθῇ ὅπου ἔφθασε καὶ νὰ δείξῃ, ὅτι εἶναι ἄξιος τῶν εὐεργεσιῶν τῆς τύχης.

450.

Πολλάκις κατὰ τοσοῦτον ἡ ὑπερηφάνεια αὐξάνει, καθ' ὅσον ἀπὸ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ ἐλαττωμάτων ὁ ἄνθρωπος ἀφαιρεῖ.

451.

Δὲν ὑπάρχει μωρὸς ὀχληρότερος τοῦ μὴ πάντη μωροῦ.

452.

Οὐδεὶς κατ' οὐδὲν προτέρημα νομίζει ἑαυτὸν κατώτερον τοῦ ἀνδρὸς, ὃν διαφερόντως τιμᾷ.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ὅτε ποτὲ ὁ βασιλεὺς Ὄθων εἶχεν ἀνέλθει εἰς τὴν κορυφὴν τῆς Οἴτης, εἶπε πρὸς τὸν ἀξιωματικὸν, τὸν διοικοῦντα ἀπόσπασμα ὀροφυλάκων·—Αὐτὴ εἶνε ἡ θέσις ἀπὸ τῆς ὁποίας ὁ Ἡρακλῆς κατέρριψε τὸν Λίχαν ;—Μεγαλειότατε, μὲ συμπάθειο ποῦ δὲν ἠξεύρω καλὰ, ἀπήντησεν, ὁ γέρων ἀξιωματικός· νὰ 'ρωτήσουμε τὸν Βελέντζα ποῦ εἶναι ἀρχαιότερος 'στὴν καταδίωξι τῆς λῃσείας.

—

Περίεργος σύμπτωσις.—Ἡ Ἀφροδίτη μετέβη εἰς Δοῦβρον καὶ ὁ Ἀπόλλων εἰς τὸ Βατικανόν· ὁ Ἑρμῆς ὅμως, ὁ γνήσιος θεὸς τῆς ἑλληνικῆς εὐφυΐας, παρέμεινε πιστὸς εἰς τὸ κλασσικὸν τῆς Ἑλλάδος ἔδαφος.

ΙΩΝΑΣ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

[Ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ].

Ἐν τῷ εἰρηνοδικείῳ.

Εἰρηνοδίκης. Διατί ἐχώρισες τὴν πρώτην σου γυναῖκα ;

Κατηγορούμενος. Διότι ἐφαρμάκωσε τὴν ζωήν μου.

Εἰρηνοδίκης. Τότε πῶς ἔλαβες δευτέραν γυναῖκα, μετὰ τὸ δυστυχὲς τοῦτο παράδειγμα ;

Κατηγορούμενος. Τὴν ἔλαβον, κύριε δικαστὰ, ὡς ἀντιφάρμακον.

***

— Τί ἔχεις, ἔλεγε κύριός τις πρὸς τὸν μάγειρόν του ὃν εὗρε κλαίοντα.

— Ἄχ ! ἀφεντικὸ, λέγουν ὅτι ὕστερα ἀπὸ 'λίγαις ἡμέραις θὰ καταστραφῇ ὁ κόσμος· τὰ ζῶα θὰ χαθοῦν τὴν ἐρχομένην πέμπτην καὶ οἱ ἄνθρωποι τὸ σάββατον.

— Θεέ μου ! ἀνεφώνησεν ὁ κύριος, καὶ ποιὸς τότε θὰ μοῦ μαγειρεύσῃ τὴν παρασκευήν ;

Ἐν Μαριανουπόλει. Λ. Α. Ρ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ λεγομένη «μάθησις» παρέχει εἰς τὸν μέλλοντα νὰ βαδίσῃ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τὰ σανδάλια, ἀκόμη, ἂν θέλετε, καὶ τὰ ὑποδήματα· ἀλλὰ μόνη ἡ «ἀγωγὴ» παράγει καὶ ἀναπτύσσει τοὺς πόδας. Ἡ πρώτη ὑποδύει καλὰ τοὺς πόδας μας, ἀλλ' ἡ δευτέρα μόνη μᾶς διδάσκει νὰ βαδίζωμεν.

—

Ὁ μακαρίτης Π. Ἀραβαντινὸς μεταξὺ τῶν ἄλλων αὐτοῦ περὶ Ἠπείρου σπουδαίων μελετῶν ἐφιλοπόνησε καὶ πολύτιμον «Συλλογὴν δημωδῶν Ἠπειρωτικῶν ᾀσμάτων», πρὸ μικροῦ ἐκδοθεῖσαν παρὰ τῶν φιλοτίμων αὐτοῦ υἱῶν. Ἐκ τῆς συλλογῆς ταύτης ἀπεσπάσαμεν τὸ ἑπόμενον ᾆσμα. Παραλλαγὴν τοῦ ᾄσματος τούτου ἐδημοσίευσεν ἡ *Ἑστία* ἐν τῷ Β' τόμῳ αὐτῆς, σελ. 672.

Σ. τ. Δ.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

Μαλαμματένιος ἀργαλειὸς κ' ἐλεφαντένιο χτένι,
κ' ἕνα κορμὶ ἀγγελικὸ κάθεται καὶ γυφαίνει.
Πραμματευτὴς ἐδιάβαινε 's τὸ μαῦρό του καββάλα,
κοντοκρατάει τὸ μαῦρό του καὶ τήνε χαιρετάει.
— Καλή σου 'μέρα, κόρη μου.—Καλῶς τὸν ξένο 'ποῦρθε.
— Κόρη, γιὰ δὲν παντρεύεσαι, δὲν παίρνεις παλληκάρι;
— Κάλλιο νὰ σκάσῃ ὁ μαῦρός σου, παρὰ τὸ λόγ' ὁποῦπες!
Ἄντρα 'χω 'γὼ 's τὴν ξενιτειὰ καὶ δέκα χρόνους λείπει,
ἀκόμα δυὸ τὸν καρτερῶ, 's τοὺς τρεῖς τὸν παντεχαίνω,
καὶ μέσ' τοὺς τρεῖς ἂν δὲν ἔρθῃ, τὰ μαῦρα θὰ φορέσω.
— Κόρη μ', ἀπέθαν' ἄντρας σου ἐδῶ καὶ πέντε χρόνους,
κ' ἐγὼ τοῦ 'δάνεισα πανί, μοῦπε νὰ μοῦ τὸ δώσῃς,
ἐγὼ κερὶ τοῦ 'δάνεισα, μοῦπε νὰ μὲ πληρώσῃς,
ἐγὼ φιλὶ τοῦ 'δάνεισα, μοῦπε νὰ μοῦ τὸ δώσῃς.
— Πανὶ, κερὶ ἂν τοῦ 'δάνεισες, ἐγὼ θὰ σοῦ τὸ δώσω,
μὰ τὸ φιλὶ, ἂν τοῦ 'δάνεισες, αὐτὸς νὰ σοῦ τὸ δώσῃ.
— Κόρη, ἐγὼ εἶμ' ὁ ἄντρας σου, ἐγὼ εἶμαι κι' ὁ καλός σου.
— Ἂν ἦς' ἐσὺ ὁ ἄντρας μου, ἂν ἦσαι σὺ ὁ ἴδιος,
'πὲς τὰ σημάδια τοῦ σπιτιοῦ καὶ τότες νὰ πιστέψω.
— Ἔχεις μηλιὰ 's τὴν πόρτα σου, μηλιὰ μέσ' τὴν αὐλή σου,
ἔχεις καὶ χρυσοκάντυλο μέσα 's τὴν κάμαρή σου.
— Αὐτὰ τὰ ξέρ' ἡ γειτονιὰ, τὰ ξέρ' ὁ κόσμος ὅλος·
'πές μου σημάδια τοῦ κορμιοῦ καὶ τότες νὰ πιστέψω.
— Ἔχεις ἐλιὰ 's τὰ στήθη σου κ' ἐλιὰ 's τὴν ἀμασχάλη,
κι' ἀνάμεσα 's τὰ δυὸ βυζιὰ σπυρὶ μαργαριτάρι.
— Ἐσὺ, ἐσ' εἶσ' ὁ ἄντρας μου, ἔλα 's τὴν ἀγκαλιά μου.

Ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ, Ψ, ἀπαράλλακτα ὁ ποιητὴς περιγράφει τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Ὀδυσσέως παρὰ τῆς Πηνελόπης, καὶ παραπλήσιον τούτου γνώρισμα λαμβάνει ὁ γέρων Λαέρτιος παρὰ τοῦ υἱοῦ του, ἐν τῇ αὐτῇ ῥαψῳδίᾳ.

Ὁ Chateaubriand ἀναγνοὺς τὸ ἐν τῇ συλλογῇ Μαρκέλλου ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ᾆσμα, εἶπε τὰ ἑξῆς : «ἡ ἁπλότης καὶ χάρις τοῦ ᾄσματος τούτου δὲν ἀπαντᾶται μήτε εἰς τὸν Θεόκριτον καὶ τὸν Βιργίλιον, διότι τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐγκεχαραγμένην μελαγχολίαν καὶ ἀγνότητα μόνος ὁ χριστιανισμὸς δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ. Ὁ ποιητὴς τοῦ λαοῦ, τέκνον τῆς φύσεως, διηγεῖται καὶ ζωγραφίζει ἀκριβῶς ὅ, τι ἀκούει καὶ βλέπει. Ἡμεῖς, ἀπ' ἐναντίας, ἐπιδιώκομεν ἀπαύστως τὸ ἰδανικόν· ἐκεῖνος ἀδυνατεῖ νὰ ψευσθῇ· ἡμεῖς, ἐὰν δὲν ψευδόμεθα, μεγαλοποιοῦμεν ὅμως τὰ πράγματα. Παρὰ τῷ λαῷ ἡ ποίησις εἶνε φωνὴ τῆς καρδίας· παρ' ἡμῖν κατέστη ἀγὼν τῆς φαντασίας . . .»

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Περίεργος χειρουργικὴ ἐγχείρησις ἐγένετο ἐσχάτως ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς Καλῆς Θέας (τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν). Νέου τινὸς, ὀνόματι Θωμᾶ Κούλτερ, ἡ ῥὶς εἶχε καταβρωθῇ ὑπὸ καρκίνου. Τῇ ἐπιμόνῳ δὲ αὐτοῦ αἰτήσει ἡ ῥὶς αὕτη ἀντικατεστάθη. Ἡ τεχνητὴ αὕτη ἀντικατάστασις τῆς ῥινὸς δὲν γίνεται τώρα πρώτην φορὰν, ὅπως γνωρίζουσιν ὅσοι ἀνέγνωσαν «τὴν ῥῖνα τοῦ συμβολαιογράφου» τοῦ Ἐδμόνδου Ἀβούτ, ἀλλ' αἱ δύο ἀντικαταστάσεις δὲν ὁμοιάζουσι καὶ κατὰ πάντα. Ἡ τεχνητὴ ῥὶς τοῦ συμβολαιογράφου εἶχεν ἀποκοπῇ ἀπὸ τὸ σαρκωδέστερον μέρος ἑνὸς Ἀρουέρνου, ἐν ᾧ ἡ τεχνητὴ ῥὶς τοῦ νέου Κούλτερ κατεσκευάσθη ἐξ ἑνὸς τῶν ἰδίων του δακτύλων. Ὁ μέσος δάκτυλος κατεψύγη τεχνητῶς, ἀφῃρέθη ὁ ὄνυξ, ἡ πληγὴ ἐπουλώθη, αἱ δύο ἀνώτεραι φάλαγγες τοῦ δακτύλου ἀπεκόπησαν, διεμορφώθησαν εἰς σχῆμα ῥινὸς, καὶ προσερράφησαν ἑκατέρωθεν πρὸς τὸ δέρμα καθ' ὃ μέρος τοῦ προσώπου εὑρίσκεται ἡ ῥίς. Πρὸ ἑνὸς μηνὸς ἔγεινεν ἡ ἐγχείρησις αὕτη, καὶ ἤδη ἡ φύσις συνεργεῖ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, διότι τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου, τὸ μεταμορφωθὲν εἰς ῥῖνα, προέκοψεν εἴς τε μέγεθος καὶ εἰς κάλλος. Ὁ ἐπιδέξιος χειρουργὸς ἐλπίζει ὅτι ἡ ἐπιτυχία ἔσται πλήρης. Ὁ μόνος φόβος εἶνε μὴ ἐξαίφνης μίαν ἡμέραν ὁ ἐκριζωθεὶς ὄνυξ ἀναφυῇ πάλιν διὰ τὴν μακροχρόνιον ἕξιν, ὅπερ ἐὰν συμβῇ, ὁ κ. Κούλτερ θὰ εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ φέρῃ ὄνυχα εἰς τὸ ἄκρον τῆς ῥινός του ἐφ' ὅρου ζωῆς. Ἀλλὰ τὸ μικρὸν τοῦτο δυσάρεστον εἶνε οὐδαμινὸν, ὅταν συγκριθῇ πρὸς τὴν πλήρη στέρησιν τῆς ῥινός.

Ἐν τῇ βρετανικῇ Κολουμβίᾳ ὁ κ. Κόσμος, μέλος τῆς κοινοβουλευτικῆς μειονότητος, ἀπήγγειλεν ἐσχάτως τὴν μακροτάτην τῶν ἀγορεύσεων. Νομοσχέδιόν τι θὰ ἀπέβαλλε πᾶν κῦρος, ἐὰν μὴ ἐκυροῦτο μέχρι μεσημβρίας τῆς ὑστεραίας· ἡ δὲ πλειονότης ἀνέβαλλε πάντοτε τὴν συζήτησίν του, ἵνα κερδήσῃ καιρὸν καὶ τὸ ἐπιψηφίσῃ ἄνευ συζητήσεων. Ὁ κ. Κόσμος ἤρξατο ἀγορεύων τῇ 10 πρωϊνῇ ὥρᾳ τῆς προτεραίας, μετὰ πολλῆς βραδύτητος, πραότητος καὶ ἀταραξίας· κατ' ἀρχὰς οἱ ἀντίπαλοι κατεγέλων καὶ ἔσκωπτον αὐτὸν, εἶτα δὲ ἐνόησαν τὸ μηχάνημά του. Ἦλθεν ἡ ἑσπέρα, ἀνήφθησαν τὰ φῶτα, ὁ δὲ κ. Κόσμος ἤνοιξε φάκελον 200 ἐγγράφων καὶ τὰ ἀνεγίνωσκε βραδέως. Τὰ μέλη τῆς πλειονότητος ἀπῆλθον κατὰ σειρὰν ἵνα δειπνήσωσι καὶ πάλιν ὑπέστρεψαν· τῇ πρωΐᾳ τῆς ἐπαύριον ἀπῆλθον ἵνα προγευματίσωσι καὶ πάλιν ἐπανῆλθον. Ἐπέστη τελευταῖον ἡ μεσημβρία, ἡ δὲ πλειονότης θορυβοῦσα καὶ βλασφημοῦσα ὡμολόγησεν, ὅτι ἡττήθη ὑφ' ἑνὸς μόνου, ὅστις, καίπερ ἐξηντλημένος τὰς δυνάμεις, ἐλάλησεν ἐπὶ 26 ὥρας ἄνευ διακοπῆς.

Τῇ πρώτῃ Ἀπριλίου ἑώρτασεν ὁ Βίσμαρκ τὴν ἕκτην καὶ ἑξηκοστὴν ἐπέτειον ἡμέραν τῶν γενεθλίων του. Ὅσον ἀφωσιωμένος φαίνεται πρὸς τὸν αὐτοκράτορά του, τοσοῦτον περιπαθῶς ἀγαπᾷ αὐτὸν καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος, ὁ καθ' ἕκαστον ἔτος ἐπισκεπτόμενος καὶ ἰδίᾳ χειρὶ παραδίδων αὐτῷ τὰ αὐτοκρατορικὰ δῶρά του. Ὁμοίαν ἀγάπην χαίρει ὁ ἀρχιγραμματεὺς καὶ παρὰ τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ. Ἔμποροι, βιομήχανοι, ὀψοπῶλαι, οἰνοπῶλαι, καπνοπῶλαι, ἀλλαντοπῶλαι κλ. ἔστειλαν ὅ, τι εἶχον καλλίτερον γεμίσαντες πολλὰς ἁμάξας τοῦ σιδηροδρόμου. Πλὴν τρισχιλίων τηλεγραφημάτων ἔλαβεν ὁ Βίσμαρκ ᾠδὰς κατὰ μίμησιν τοῦ Πινδάρου καὶ Ὁρατίου, καὶ ἑξαμέτρους στίχους ἑλληνιστὶ, λατινιστὶ καὶ γερμανιστὶ, ὥστε, ἐὰν ἤθελε νὰ ἀπαντήσῃ πρὸς πάντα, θὰ ἐπήρχετο καὶ ἡ πρώτη Ἀπριλίου τοῦ 1881.

Ἡ περιφανεστάτη καὶ κατ' ἐξοχὴν φιλάνθρωπος τῶν μοναχικῶν κοινοτήτων, ὅσαι ποτὲ συνεκροτήθησαν ἐν τοῖς κόλποις τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, εἶνε τὸ τάγμα τῶν Βενεδικτίνων, ὅπερ ἐσχάτως ἑώρτασεν ἐν τῷ παλαιῷ καὶ τῷ νέῳ κόσμῳ τὴν ΙΔ' ἑκατονταετηρίδα ἀπὸ τῶν γενεθλίων τοῦ ἀρχηγοῦ του ἁγ. Βενεδίκτου. Οἱ τούτου ὀπαδοὶ, ἀπὸ τῆς μεγάλης τῶν λαῶν μεταναστάσεως, ἐγκαταστάντες πολλαχοῦ τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, ἰδίως δὲ εἰς Αὐστρίαν καὶ Γαλλίαν, κατόπιν δὲ καὶ εἰς Ἀμερικὴν, ἡμέρωσαν τοὺς λαοὺς διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ τῆς πολυειδοῦς καλλιεργείας τῶν ἀγρῶν. Οἱ Βενεδικτῖνοι οὐδέποτε ἦλθον εἰς συγκρούσεις πρὸς τὴν κοσμικὴν ἀρχὴν, ἐθεράπευσαν ἀνέκαθεν τὴν μελέτην τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος καὶ παρήγαγον 15,700 συγγραφεῖς.

Τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον θὰ συμπληρωθῇ ἓν ἐκ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν θαυμάτων τοῦ αἰῶνος, ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τῆς Κολωνίας. Ἡ ἀνέγερσις αὐτοῦ ἤρξατο ἐν ἔτει 1248. Ἀλλ' ἡ ἐπὶ

Λουθήρου θρησκευτικὴ μεταρρύθμισις διέκοψε τὰς ἐργασίας, ἐπαναληφθεῖσας μόλις ἐν ἔτει 1842 ὑπὸ τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας Φριδερίκον Γουλιέλμον Δ'. Ἔκποτε τὰ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ναοῦ ἀναγκαιοῦντα κολοσσιαῖα ποσὰ ἐπορίζετο ἡ πόλις κατ' ἔτος διὰ λαχείου. Τὰ ἐγκαίνια θὰ τελεσθῶσι μετὰ πομπῆς, πρόκειται δὲ νὰ κοπῇ ἐπίτηδες καὶ μετάλλιον φέρον ηεγλυμμένην ἐξ ἑνὸς τὴν πρόσοψιν τοῦ ναοῦ, ἐξ ἑτέρου δὲ τὰς χρονολογίας 1248, 1842, 1880.

Ὁ ἀπὸ Νεαπόλεως μέχρι Βεσουβίου ὀδοντωτὸς σιδηρόδρομος ἐπερατώθη. Ὁ ἐπὶ τοῦ ἡφαιστείου σταθμὸς ἀπέχει ἡμισείας ὥρας δρόμον τῆς παρὰ τὸν κρατῆρα ἐπιστημονικῆς σκοπιᾶς. Πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς γραμμῆς κατὰ τῶν ποταμῶν τῆς λάβας, οὗς ἐξερεύγεται ἐν στιγμῇ ὀργῆς τὸ ἡφαίστειον, ἀνηγέρθη ἑκατέρωθεν παχύτατον τεῖχος.

Ἐν Βερολίνῳ ἐδημοσιεύθησαν πολλαὶ ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ περὶ τῆς Καρολίνης Λίνσιγγεν, μυστικῆς συμβίου τοῦ δουκὸς Κλαρένσης, ὕστερον δὲ βασιλέως τῆς Μ. Βρετανίας Γουλιέλμου Δ'. Ἦτο ἡ ἀτυχὴς θυγάτηρ στρατηγοῦ ἐξ Ἀνγοβὲρ, ἔνθα ἐγνώρισε τὸν βασιλόπαιδα καὶ τὸν ἐνυμφεύθη μυστικῶς ἐν Πυρμόντ. Μετὰ 13 μῆνας ἐγκαταλειφθεῖσα σκληρῶς ὑπὸ τοῦ ἀνδρός της, ἐνόησεν, ὅτι οὐδέποτε θὰ συνανέβαινεν ἐπὶ τὸν βρετανικὸν θρόνον καὶ περιέζη εἰς ἄκραν μελαγχολίαν. Ταραχὴ ψυχῆς καὶ προσβολὴ ὅλου τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐπήνεγκον αὐτῇ ὀξὺν καὶ διαρκῆ πυρετόν, ὅστις ἔμελλε νὰ κόψῃ τὸ νῆμα τῶν ἡμερῶν της. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν εὑρέθη ὠχρὰ, ψυχροπάτη, ἄνευ παλμῶν καρδίας καὶ πάντη ἀναίσθητος. Οἱ συγγενεῖς, νομίσαντες, ὅτι ὁ θάνατος τὴν ἀπήλλαξε τῶν βασάνων, ἔθηκαν αὐτὴν εἰς φέρετρον καὶ παρεσκευάζοντο εἰς τὴν ἐκφοράν. Ὀλίγον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς κηδείας, εἷς τῶν ἰατρῶν, νεώτατος τὴν ἡλικίαν, ἀλλ' ὀξύνους καὶ τῆς ἐπιστήμης ἐγκρατέστατος, καίτοι καταφρονούμενος καὶ ἐμπαιζόμενος ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων ὁμοτέχνων, κατώρθωσε νὰ ἀναβληθῇ ἡ ἐκφορὰ εἰς τὴν ἐπαύριον, διότι οὔτε ἀποχρῶντα θανάτου συμπτώματα ἐφαίνοντο, οὔτε ἡ νόσος ἦτο ἀκριβῶς διεγνωσμένη. Παρελθούσης μάτην τῆς πρώτης ἡμέρας, διέπραξε νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ ἀναβολὴ τὸ δεύτερον, τρίτον καὶ τέταρτον. Κατὰ τὴν πέμπτην ἡμέραν, ἐπειδὴ δὲν ἐφάνησαν σημεῖα σήψεως, ὡμολόγησαν ἅπαντες, ὅτι ὁ φαινόμενος θάνατος ἦτο ἁπλῆ λιποθυμία, καὶ καταβιβάσαντες ἀπὸ τοῦ φέρετρου τὴν νεκράν, τὴν ἔθηκαν πάλιν εἰς τὴν κλίνην. Μετὰ τρεῖς ἑβδομάδας ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ ἀσθενὴς, ἐπανῆλθον δὲ οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας καὶ ἡ ἀναπνοή. Τὸ δὴ περιεργότατον, καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς ἐπιθανατίου ναρκώσεως εἶχε πλήρεις τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν συνείδησιν, ἤκουε τὰς εἰς τὴν κηδείαν ἑτοιμασίας, τὸν κοπετὸν γονέων καὶ ἀδελφῶν, τὰς παρὰ τῶν ἰατρῶν ὕβρεις κατὰ τοῦ νεωτέρου συναδέλφου των, ὅστις παρεκάλει καὶ ἱκέτευε νὰ μὴ ταφῇ ζῶσα ἢ φαινομένη νεκρά· ἀλλ' οὐδεμίαν εἶχε δύναμιν νὰ ποιήσῃ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην κίνησιν. Μετὰ τέσσαρας μῆνας ἀνέρρωσεν ἐντελῶς· αἴσθημα εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν ὑφ' ἁπάντων ἐκθειαζόμενον εὐεργέτην καὶ διάπυρος πρὸς αὐτὴν ἔρως τοῦ νεαροῦ ἰατροῦ, Μεῦνεκίου τὸ ὄνομα, τὴν ἔπεισαν νὰ προσενέγκῃ αὐτῷ δεξιὰν καὶ καρδίαν, ἀφ' οὗ πρότερον ἐν κατανυκτικωτάτῃ ἐπιστολῇ ἀνεκοίνωσε τὰ γενόμενα πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας.

Τὸ ἀλλόκοτον καὶ ἰδιότροπον τῶν Ἀγγλων ὑπερηκόντισε κατ' αὐτὰς Σουηδὸς σκοπῶν νὰ περιοδεύσῃ τὴν Εὐρώπην ἐφ' ἁμάξης, ἑλκομένης ὑπὸ τεραστίων ἰσλανδικῶν κυνῶν. Ἀφιχθεὶς εἰς Βερολῖνον διηγήθη, ὅτι ἀπὸ Στοκχόλμης εἰς Ἀμβοῦργον καὶ ἔπειτα εἰς Βερολῖνον πάντα ἐχώρησαν αὐτῷ κατ' εὐχήν. Διὰ τῆς Βεσσαλίας θὰ κατεβῇ εἰς Βιένναν καὶ Τυρόλ· θὰ περιηγηθῇ ἀκολούθως τὴν Ἑλβετίαν, τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν, καὶ θὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τὴν πατρίδα του ἐντὸς ἑξαμηνίας. Ἡ ἅμαξα εἶνε μακρὰ, εὐρεῖα καὶ χωρεῖ πάντα τὰ ἀναγκαῖα ἐφόδια. Οἱ κύνες εἶνε μεγάσωμοι καὶ ἄριστα εἰς τὸ ἔργον των ἠσκημένοι. Ἑτέρα ἅμαξα καὶ τέσσαρες ἄλλοι κύνες φυλάσσονται ἐν Ἀμβούργῳ πρὸς ἀντικατάστασιν, ἐν περιπτώσει δυστυχήματος. Ἀμυντήρια ὅπλα ἔχει ὁ παράδοξος ἀνὴρ ῥεβόλβερ, τουφέκια, ἐγχειρίδια, κατ' ἐξοχὴν δὲ τοὺς πελωρίους ὀδόντας τῶν κυνῶν αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν σπόρων τοῦ βαμβακος ἀπεπειράθησαν ἐν Ἀμερικῇ νὰ κατασκευάσωσιν ἔλαιον καὶ ἐπέτυχον. Τὸ ἔλαιον τοῦτο ἀκαθάριστον μὲν χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν σάπωνος διὰ τὰς μηχανὰς, καθαρὸν δὲ ἐφαρμόζεται εἰς ὅσας χρήσεις τὸ ἔλαιον τῆς ἐλαίας, μεθ' οὗ καὶ ἀναμιγνύεται.

Ἐν Παρισίοις ὑπάρχει ἑταιρία, ἥτις παρέχει φιλοξενίαν νυκτερινὴν εἰς ἀπόρους ἐν ὑπνωτηρίοις κειμένοις εἰς τρία ἐκ τῶν κεντρικωτέρων μερῶν. Καθ' ὅλον τὸ 1879 ἐν τοῖς ὑπνωτηρίοις τούτοις ἐκοιμήθησαν 19 412 πρόσωπα ἀνήκοντα εἰς διάφορα κοινωνικὰ ἐπαγγέλματα, ἐν οἷς 79 καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι, 1 ἰατρὸς καὶ 10 δραματικοὶ συγγραφεῖς (!). Ἐκ τῶν 19,412 προσώπων 17,476 ἦσαν Γάλλοι, οἱ δὲ λοιποὶ ἄλλων ἐθνικοτήτων, ἐν οἷς καὶ 2 Ἕλληνες.

Καθ' ὅλον τὸν κόσμον ἐκδίδονται 23,900 ἐφημερίδες, ἐξ αὐτῶν δὲ 13,600 ἐν Εὐρώπῃ, 386 ἐν Ἀσίᾳ, 50 ἐν Ἀφρικῇ, 9,129 ἐν Ἀμερικῇ καὶ 100 ἐν Αὐστραλίᾳ.

Κατά τινα δημοσίευσιν τῆς ἐν Βερολίνῳ ἱδρυμένης ἑταιρίας πρὸς διάδοσιν τῆς ἰσραηλιτικῆς πίστεως ἀπανταχοῦ τῆς γῆς ὑπάρχουσι σήμερον 6—7 ἑκατομμύρια Ἰουδαῖοι, ἤτοι περίπου ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς οἷος καὶ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ βασιλέως Δαυίδ.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἀσχολοῦνται δραστηρίως εἰς παρασκευὴν τοῦ διαέροστάτου ταξειδίου, τὸ ὁποῖον Ἄγγλοι ἀεροναῦται προτίθενται νὰ κάμωσιν ἀπὸ Ἰρλανδίας εἰς τὸν βόρειον Πόλον. Ἐπὶ τούτῳ συνεκροτήθη ἰδία ἑταιρία ἐπονομασθεῖσα «Βρετανικὴ ἑταιρία τῆς νέας εἰς τὸν πόλον ἀποδημίας».

Ὁ εὑρετὴς τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς Ἔδισων ἐξακολουθεῖ καταπλήσσων τὸν κόσμον διὰ νέων πάντοτε θαυμάτων. Ἐὰν ἀληθεύωσιν αἱ ἐφημερίδες τῆς Ἀμερικῆς, εὗρε μέθοδον νὰ ἐξάγῃ ἐκ τῶν ὡς ἀχρήστων ἀπορριπτομένων λειψάνων τῆς χρυσούχου πέτρας πλειότερον χρυσὸν, παρ' ὅσον ἠδύναντο τέως νὰ ἐξάγωσιν αἱ τελειόταται μηχαναί. Διὰ τῆς χημικῆς καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ κατώρθωσε νὰ ἐκθλίψῃ ἐξ ἑκάστου τόνου τοιούτων λειψάνων χρυσὸν ἀξίας 1400 δολαρίων, ἀντὶ δαπάνης πέντε μόνον δολαρίων. Τὴν νέαν ἀνακάλυψιν ἐποίησεν ὁ Ἔδισων ἐν ᾧ ἠσχολεῖτο περὶ τὴν ζήτησιν τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός. Πρὶν ἔτι δημοσιεύσῃ τὴν ἀνακάλυψιν, ἐμίσθωσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὰ περιτρίμματα τῶν μεταλλείων, ἤτοι πλεῖστα ἑκατομμύρια τόνων, ἐξ ὧν, ἐὰν ἐπιτύχῃ, θὰ ἀποδειχθῇ ἕτερος Κροῖσος.

Ἐν Ῥαὰδ τῆς Οὐγγαρίας ἀπηγχονίσθη πρὸ μικροῦ ἀνὴρ, ἐκπνεύσας 24 ὥρας μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς καταδίκης του. Ἦγε τὸ 25 ἔτος καὶ ἦτο λίαν εὔρωστος, ἀλλ' εἶχε τὸν λαιμὸν εἰσέτι ἐξωγκωμένον ἕνεκεν σκορβουτικοῦ φύματος καὶ τῆς πρό τινων ἑβδομάδων γενομένης ἐγχειρήσεως. Ἴσως ἕνεκα τοῦ οἰδήματος δὲν ἐθραύσθη ἡ σπονδυλικὴ αὐτοῦ στήλη κατὰ τὸν στραγγαλισμόν. Τὸ νομιζόμενον λείψανον ἔμεινε κρεμάμενον δέκα λεπτά· ὁ δημόσιος ἰατρὸς, ἐξετάσας τὴν καρδίαν καὶ τὰς κόρας τῶν ὀφθαλμῶν, ἀνεῦρε συμπτώματα θανάτου. Τὸ πτῶμα ἐκομίσθη εἰς τὸ 1500 βήματα ἀπέχον νοσοκομεῖον· τὸ λίαν ἀνώμαλον ἔδαφος προὐξένησεν ἀλλεπαλλήλους δονήσεις, δι' ὧν ἀνεκλήθησαν τὰ ζωϊκὰ πνεύματα. Ὁ καθηγητὴς Βιρβάουερ, πρὶν ἔτι ποιήσῃ χρῆσιν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, παρετήρησεν, ὅτι ὁ κατάδικος δὲν εἶχεν ἀποθάνει· ἐπιθεὶς εἰς τὴν καρδίαν τούτου τὸν πόλον τῆς ἠλεκτρικῆς συστοιχίας, εἶδεν αὐτὸν ἀναπνέοντα καὶ κινοῦντα χεῖρας καὶ πόδας. Μαθὼν διὰ τοῦ τηλεγράφου τὰ γενόμενα ὁ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ὑπουργὸς, ἐμήνυσε νὰ θεραπευθῇ ὁ κατάδικος καὶ νὰ ἀπέλθῃ οἴκαδε ὁ δήμιος. Τῇ πρωΐᾳ τῆς ἐπαύριον ἡ ἀναπνοὴ καὶ ὁ σφυγμὸς ἐγένοντο κανονικώτεροι, ἐπί τινα δὲ δευτερόλεπτα ἐπανῆλθε καὶ ἡ συνείδησις. Ὁ ἀτυχὴς ἔθηκε τὸν δάκτυλον ἐπὶ τὸ στόμα εἰς σημεῖον νὰ τῷ ἐγχυθῇ ὀλίγον ὕδωρ. Μετὰ μεσημβρίαν ἡ θέσις αὐτοῦ ἐδεινώθη, κατέστη δὲ τοσοῦτον ἐμμανὴς, ὥστε ἐδέθη ὑπὸ δύο χωροφυλάκων καὶ μετὰ πολύωρον βάσανον ἀπέθανεν ὑπὸ πνιγμοῦ. Ὁ δήμιος διατείνεται, ὅτι ὁ κατάδικος ἔδει νὰ μείνῃ κρεμάμενος 15 λεπτά· «αὐτὸς, ὁ πατὴρ καὶ ὁ πάππος του εἶχον ἀπαγχονίσει περὶ τοὺς διακοσίους, ἀλλ' οὐδέποτε ἐπεῖδον τοιοῦτον ἀτόπημα». Ὁ ἰατρὸς τοῦ νοσοκομείου Σμιθ ἐδημοσίευσε πάδε· «Κατὰ διαφόρους καιροὺς ἀνέτεμον τεσσαράκοντα καταδίκους, ἀλλ' οὐδέποτε ηὐμοίρησα νὰ λάβω πτῶμα θερμὸν χάριν ἐρεύνης ἐπιστημονικῆς. Μετὰ θερμὰς παρακλήσεις πρὸς τὸν πρόεδρον τῶν δικαστηρίων, παρέλαβον τὸν ἀπηγχονισμένον καὶ τὸν ἔθηκα ἐπὶ τῆς ἀνατομικῆς τραπέζης. Παρῆλθον 15 λεπτὰ καὶ ἐγὼ πάντοτε τὸν ἐνόμιζον νεκρόν. Αἴφνης ὅμως παρετήρησα κινήσεις τοῦ στήθους· διὰ τῶν ἐπιγενομένων τρίψεων ὁ σφυγμὸς ἀνέβη εἰς 40· αἱ τοῦ στήθους κινήσεις ἐπήργοντο ταχύτεραι καὶ ἰσχυρότεραι· αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες ἐκινοῦντο σπασμωδικῶς. Διὰ τῆς χρήσεως τοῦ αἰθέρος τὸν ἀπεκοίμησα, ὁ δὲ σφυγμὸς ἀνέβη εἰς 80 καὶ βαθμηδὸν εἰς 120. Μετὰ μεσημβρίαν κατελήφθη ὑπὸ παροξυσμῶν πυρετοῦ καὶ ἐδέησε νὰ δεθῇ. Τῇ ὀγδόῃ ἑσπερινῇ κατέστη ἡσυχώτερος, ἀλλ' ὁ παλμός του ἐξωγκοῦτο πάντοτε πλειότερον. Τὴν νύκτα ὅλην διῆλθεν ἀγωνιῶν καὶ μυγθίζων. Ἑκατοντάδες ἀνθρώπων ἵσταντο ἔξωθεν τοῦ νοσοκομείου καὶ ἐκραύγαζον κατὰ τῆς ἀρχῆς. Τῇ ἑβδόμῃ τῆς πρωΐας ἤνοιξε πάλιν τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀλλὰ μετὰ δίωρον φοβερὰν ἀγωνίαν ἐξέπνευσεν».

Πέρυσι, μηνὶ ἀπριλίῳ, ἐπανηγυρίσθη ἐν Βιέννῃ ἐθνικὴ καὶ κατ' ἐξοχὴν δημοτικὴ ἑορτὴ ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τῶν γάμων τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας. Ἐρέτος, κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα, ἐτελέσθη ἑτέρα τριέσπερος ἑορτὴ, κατ' ἐξοχὴν ἀριστοκρατικὴ, σκοπὸν ἔχουσα κυρίως φιλανθρωπικόν. Ἐπειδή τινες τῶν ἐπαρχιῶν τῆς μοναρχίας ἔπαθον δεινότατα ὑπὸ τῶν καταστροφῶν τοῦ χειμῶνος, οἱ ἐν Βιέννῃ εὐπατρίδαι ἐτέλεσαν τοὺς ἐν τῷ μέσῳ αἰῶνι συνήθεις ἀγῶνας τῶν ἱππότων, τοῦ αὐτοκράτορος γενναίως παρασχόντος τὸ ἰδιαίτερον αὐτοῦ ἱπποδρόμιον καὶ τοὺς πολυαρίθμους ὡραίους ἵππους του. Ἐπὶ τρεῖς ἑσπέρας, ἐν τῷ διὰ φωτὸς ἠλεκτρικοῦ καταπεφωτισμένῳ ἱπποδρομίῳ, ἐτέλεσαν ἐνώπιον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους παντοίας ἀσκήσεις κύριοι καὶ κυρίαι, τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς αὐστροουγγρικῆς ἀριστοκρατίας, φέροντες πολυτελεστάτας καὶ λίαν ποικίλας φαντασιώδεις στολὰς αὐτοί τε καὶ οἱ ἵπποι των. Τιμὴ τῶν εἰσιτηρίων δὲν ἦτο ὡρισμένη, ἀλλ' ἀπέκειτο εἰς τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν τῶν ἐπιθυμούντων νὰ συμμετάσχωσι τοῦ σπανίου καὶ ὄντως καλλιτεχνικοῦ θεάματος. Συνηθροίσθησαν δὲ πολλαὶ χιλιάδες φιορινίων, μέλλουσαι νὰ διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ χειμῶνος παθόντας. Ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ ἐξεδόθη κατὰ μίμησιν τῆς ἐν Παρισίοις ἐκδοθείσης ἐφημερίδος Paris-Murcie, τῆς

ὑπὲρ τῶν θυμάτων τῶν πλημμυρῶν τῆς Ἱσπανίας πωληθείσης, εἰς πολλὰς μυριάδας ἀντιτύπων συλλογὴ αὐτογράφων ὑπογραφῶν ἡ ῥητρῶν τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν τῇ βιενναίᾳ κοινωνίᾳ, ὧν παρατιθέμεθα τὰ ἑπόμενα, κατὰ τὴν μετάφρασιν τῆς *Κλειοῦς*.

Πρωθυπουργὸς *Τάαφε*. Ἡ φιλανθρωπία οὐδεμίαν ποιεῖται διάκρισιν τόπων καὶ φυλῶν· οὐδεμίαν ἀναγνωρίζει ἔριδα συμφερόντων καὶ πολιτικῶν φρονημάτων.

Κόμης *Σμόλκας*. Ἡ συμπάθεια ἐπανορθοῖ τὴν παρὰ τῶν στοιχείων ζημίαν.

Ὁ ἐπὶ τὸν πόλον πλεύσας *Βεϋπρέχτ*. Ἡ κατάληψις τῶν πόλων τῆς γῆς εἶναι ζήτημα χρόνου καὶ χρημάτων.

Ὁ καθηγητὴς ἐπὶ τῶν νοσημάτων τῆς ἐπιδερμίδος *Ἔβρα*. Οὔτε φαντασία, οὔτε χάρισμα ἐφευρέσεως, ἀλλὰ μόνον ἱκανότης τοῦ παρατηρεῖν καὶ ἔρως τῆς ἀληθείας εἶναι τὰ ἀπαραίτητα τοῦ φυσιοδίφου προσόντα.

Ὁ ὀφθαλμικὸς *Ἄρλτ*. Ὁ θέλησιν ἔχων καὶ δύναμιν νὰ ἐργάζηται, ἐκεῖνος αἰσθάνεται εὐθυμίαν καὶ φαιδρὰν ἀπόλαυσιν τῆς ὑπάρξεως.

Ἡ ἠθοποιὸς *Γαλμάϋερ*. Ἐὰν ἔχῃς τόλμην νὰ ὁμολογῇς πάντοτε τὴν ἀλήθειαν, τόλμα νὰ ὑπομένῃς καὶ τὴν τύχην αὐτῆς.

Ὁ ποιητὴς *Ἀτζεκγροῦβερ*. Μὴ δίσταζε καὶ μὴ κατόκνει· εἰ δὲ μὴ γίνεται τὸ ἔργον χεῖρον. Ὅ,τι χθὲς ἔγραψας, δὲν τὸ γράφεις πλέον σήμερον. Οὐδὲ σὺ εἶσαι σήμερον ὁ χθεσινός. Δημιουργεῖ θαρρούντως καθ' ἑκάστην, καὶ προστίθει ἀφόβως λίθον ἐπὶ λίθῳ, διότι ἄλλως συλλαμβάνεις μὲν πολλὰ διανοήματα, οὐδὲν δὲ τούτων μεταποιεῖς εἰς πράξεις· ἡ ὑπερβολικὴ σκέψις οὐδὲν ὠφελεῖ, μᾶλλον δὲ βλάπτει.

Ὁ *Ροσέγγερ*. Ὁ μεγάλην δῆθεν ἐπίδοσιν λαμβάνων πολιτισμὸς δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀξιόπιστος. Βλέπομεν δὴ τί πράττει· ἀπεργάζεται τὸν ἄνθρωπον ἀστειότερον, οὐχὶ ὑγιέστερον· εὐφυέστερον, οὐχὶ σοφώτερον· φρονιμώτερον, οὐχὶ κρείττονα· ἡδυπαθέστερον, οὐχὶ εὐδαιμονέστερον. Τοιαῦται ὁδοὶ τοῦ κόσμου ἐμπνέουσί μοι φρίκην.

Ὁ *Βάϊλερ*. Πρὸς τὸν θόρυβον τοῦ κόσμου στρέφω τὰ νῶτα καὶ τρέπομαι ἰδίας ὁδούς. Ὀλίγιστοι τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἄξιοι νὰ ἴδωσιν εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας ἡμῶν.

Ὁ *Γιάουνερ*. Οὐχὶ τοὺς φαυλοτάτους τῶν καρπῶν τρώγουσιν οἱ σφῆκες.

Ἡ ἠθοποιὸς *Χάϊζιγγερ*. Καίπερ ἄγουσα τὸ ὀγδοηκοστὸν ἔτος, ὁμολογῶ ὅτι, ἐὰν ἐπανηρχόμην εἰς τὸν βίον, πάλιν θὰ ἐγινόμην ἠθοποιός.

Ὁ *Σάαρ*. Ὁ μεγάλα ἐπιδιώκων καὶ ἀποτυγχάνων, ἀδιαφορεῖ ἂν ἀπέτυχεν ἐν τῷ πρώτῳ ἢ τῷ ἐσχάτῳ βήματι.

Ὁ βουλευτὴς *Βαλτερκίρχερ*. Ἴσως ὀλιγώτερον θὰ ἠδίκουν οἱ ἄνθρωποι, ἐὰν ἠπίσταντο τί αἰσθάνονται οἱ ἀδικούμενοι.

Ὁ ὑπουργὸς *Ἔρβστ*. Μόνος ὁ ἐν πληρεστάτῃ ἰδίᾳ πεποιθήσει λαλῶν ἐμπορεῖ νὰ ἐλπίζῃ, ὅτι θὰ πείσῃ καὶ ἄλλους.

Ἰοκάης. Ἡ διάνοια δανείζεται, οὐχὶ ἡ καρδία.

Ὁ κόμης *Βάϋστ*. Ἐγὼ καὶ ἡ ὑπογραφή μου συνειθίσαμεν εἰς τὰς ἐκθέσεις.

Ὁ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργὸς *Σλάβυς*. Ὁ κατὰ τοὺς καιροὺς καὶ ἐκ τῶν προχείρων κατορθῶν ὅσα δυνατά, εἶναι ἄξιος ἐπαίνου. Ὁ τὰ ἀδύνατα ζητῶν, βλάπτων δὲ ἴσως τὰ ὑφεστῶτα, εἶναι ἄξιος κατακρίσεως, ὥσπερ καὶ ὁ τῶν δυνατῶν ἀπολειπόμενος.

Βάουερφελδ. Ἐν τέλει τοῦ ἔτους ἐρωτᾷς· τί ἦτο; ἐν τέλει τοῦ βίου παραπονεῖσαι λέγων· ἦτο μάτην!

Συντάκτης τις τῆς Quartely Review, ἀναλύων ἓν φύλλον τῶν *Καιρῶν*, εὗρεν ἐν αὐτοῖς 2, 575 ἀγγελίας, ἐξ ὧν 129 ἀναγγέλλουσι τὸν ἔκπλουν πλοίων, 429 θέσεις προσφερομένας ἢ ζητουμένας δι' ὑπηρέτας κλ. Εἰς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Γάνωμα τῶν μαγειρικῶν σκευῶν.

Ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι τὸν μόλυβδον, τὸν χαλκόν, τὸν ζίγκον καὶ τὸν γαλβανισμένον σίδηρον δὲν δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν εἰς κατασκευὴν ἀγγείων ἢ σκευῶν, χρησίμων εἰς παρασκευὴν ἢ τήρησιν ἢ ἐναπόθεσιν ἐδωδίμων καὶ ποτῶν, διότι κατ' ἀμφοτέρας ταύτας τὰς περιπτώσεις σχηματίζονται ἅλατα μολύβδου ἢ ζίγκου, ἅτινα εἶνε ἀληθῆς *ἰός*, ἤτοι δηλητήριον.

Ὁ καλῆς ποιότητος κασσίτερος δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πάντοτε ἀκινδύνως διὰ τὰ ἀγγεῖα τὰ προωρισμένα εἰς χρήσεις μαγειρικάς· ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ συνήθεια νὰ γανώνωμεν τὰ σκεύη ἢ ἀγγεῖα, ὅσα εἶναι κατεσκευασμένα ἐκ χαλκοῦ ἢ κράματος ἐκ τοῦ μετάλλου τούτου, οὗτινος ἡ χρῆσις ἄνευ τῆς διὰ τοῦ γανώματος προφυλάξεως ἠδύνατο ν' ἀποβῇ ἐπικίνδυνος.

Τὸ γάνωμα πρέπει νὰ γίνεται μὲ κασσίτερον καθαρὸν καὶ ἄκρατον, ἤτοι μὴ περιέχοντα ἐν ἑαυτῷ ξένας μεταλλικὰς οὐσίας, καὶ μάλιστα μόλυβδον.

Τὸ ἐκ καθαροῦ κασσιτέρου γάνωμα φαίνεται λευκόν, λαμπρὸν καὶ γλοιῶδες. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἐν τῷ κασσιτέρῳ κρᾶμα μολύβδου, τὸ χρῶμα τοῦ γανώματος εἶνε ὀλιγώτερον λευκόν, καὶ ἐὰν τὸ κρᾶμα εἶνε 50 %, τὸ χρῶμα εἶνε ὑπόλευκον.

Διὰ νὰ δοκιμάσῃς, ἐὰν ὁ κασσίτερος τοῦ γανώματος περιέχει μόλυβδον, τὸ ἁπλούστερον καὶ εὐκολώτερον μέσον εἶνε τὸ ἑξῆς· Ἐπίσταξον ἐπ' αὐτοῦ σταγόνας τινὰς ὀξικοῦ ὀξέος (ὄξους δριμέος). Τὸ οὕτως ὀξειδωθὲν μέρος φέρε μετά τινα λεπτὰ εἰς ἐπαφὴν μὲ διάλυσιν ἰωδούχου ποτασσίου. Ἐὰν τὸ γάνωμα περιέχῃ μόλυβδον, θὰ σχηματισθῶσι παρευθὺς κηλῖδες ὡραίου κιτρίνου χρώματος, συνιστάμεναι ἐξ ἰωδούχου μολύβδου.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΕΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 16